

Spis treści

OD REDAKTORA (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTYKUŁY

Zdzisław Gębołyś: Serie wydawnicze Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – 4
Małgorzata Rokicka-Szymańska: Powiatowe aspiracje biblioteczne – 9

Z BIBLIOTEK

Iwona Wiśniewska: Standard RDA – korzyści i problemy wdrażania – 14
Grażyna Łacina: 70 lat Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu – 17

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Wielka akcja szukania książek... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkiewicz) – 21

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Współpraca Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego z Uniwersytetem Palackim w Ołomuńcu (Barbara Kołodziej, Gabriela Łącka) – 24
Dokumenty życia społecznego w badaniach i praktyczne ich wykorzystanie (Katarzyna Jamrozik) – 28

PRZEGLĄD PIŚMIENNICTWA

Barbara M. Morawiec: *Biblioteki cyfrowe: tworzenie, zarządzanie, odbiór* (Przemysław Kasperkiewicz) – 32
Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena Przybysz) – 33

PRAWO BIBLIOTECZNE

Obowiązki biblioteki jako pracodawcy w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników (Rafał Golat) – 34

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W PRACY BIBLIOTEKARZA.

DOŚWIADCZENIA I PRAKTYKA

Naruszenie bezpieczeństwa informacji – reagować czy przemilczeć? (Sylvia Czub-Kielczewska) – 37

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Krystyna Miroszewska (Małgorzata Dudziak-Kowalska) – 40

Z ŻYCIA SBP

Relacja ze Światowego Kongresu IFLA w Columbus, Ohio • V Salon Bibliotek na XXV Targach Książki Historycznej w Warszawie • Opracowanie cyfrowe artykułów z czasopism naukowych SBP • Strona Światowego Kongresu IFLA 2017 we Wrocławiu i informacja dla wolontariuszy (Marzena Przybysz) – 42

POSTAKTUALIA (Jacek Wojciechowski) – 39

W KILKU SŁOWACH – 27

Contents

FROM THE EDITOR (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTICLES

Zdzisław Gębołyś: Editorial Series of Polish Librarians' Association – 4

Małgorzata Rokicka-Szymańska: District Library Aspirations – 9

FROM LIBRARIES

Iwona Wiśniewska: RDA Standard – Benefits and Challenges of Implementation – 14

Grażyna Łacina: 70 Years of District Public Library in Sieradz – 17

ON LIBRARIES IN THE PRESS

Big Action for Book Searching... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkiewicz) – 21

EVENTS AND REPORTS

Cooperation Between University of Silesia Theological Library and Palacký University in Olomouc (Barbara Kołodziej, Gabriela Łącka) – 24

Ephemera in Research, and Their Practical Usage (Katarzyna Jamrozik) – 28

REVIEW OF PUBLICATIONS

Barbara M. Morawiec: *Biblioteki cyfrowe: tworzenie, zarządzanie, odbiór* (Digital Libraries: Development, Management, Reception) (Przemysław Kasperkiewicz) – 32

From the PLA Publishing House (Marzena Przybysz) – 33

LIBRARY LAW

Obligations of Libraries as Employers with Regard to the Professional Development of Employees (Rafał Golat) – 34

PERSONAL DATA PROTECTION IN THE WORK OF LIBRARIANS

EXPERIENCE AND PRACTICE

Breach of Security of Information – to React or to Remain Silent? (Sylvia Czub-Kielczewska) – 37

OBITUARIES

Krystyna Miroszewska (Małgorzata Dudziak-Kowalska) – 40

FROM THE PLA

Report from the IFLA World Congress in Columbus, Ohio • 5th Library Room at the 25th History Book Fair in Warsaw • Digital Processing of Articles from the PLA Scientific Journals • The Webpage of the IFLA World Congress 2017 in Wrocław and Information for Volunteers (Marzena Przybysz) – 42

POST-CURRENT EVENTS (Jacek Wojciechowski) – 39

IN A NUTSHELL – 27

Od Redaktora

Szanowni Państwo,
Droży Czytelnicy,

Stycyniowy numer naszego miesięcznika inauguruje ważny rok dla bibliotekarzy w Polsce. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich obchodzić będzie stulecie powołania. To bardzo ważny Jubileusz, który świadczy o sile i potencjale Stowarzyszenia, jednej z najstarszych i największych organizacji zawodowych bibliotekarzy. „Bibliotekarz” wydawany przez Stowarzyszenie jest tylko o dwa lata młodszy, ale jego 98 lat zasługuje również na szacunek. Nie tylko z racji wieku „Bibliotekarz” wymaga dbałości, wsparcia i życzliwości, ale głównie dzięki pracy jaką wykonał dla wielu pokoleń pracowników bibliotek. Podobnie, jak w minionych latach, Redakcja wyraża nadzieję na współpracę z odbiorcami miesięcznika, która będzie kontynuowana nie tylko ze względów sentymentalnych, ale również merytorycznych i fachowych. Jesteśmy otwarci na propozycje współpracy – zapraszamy do publikowania tekstów, ale również zgłaszania problemów, zagadnień, które Państwa zdaniem powinny być omawiane na forum bibliotekarskiego pisma z wielką tradycją i doświadczeniem, które towarzyszyło pokoleniom bibliotekarzy w różnych etapach historii naszego kraju, okresach rozwoju polskiego społeczeństwa i polskiego bibliotekarstwa.

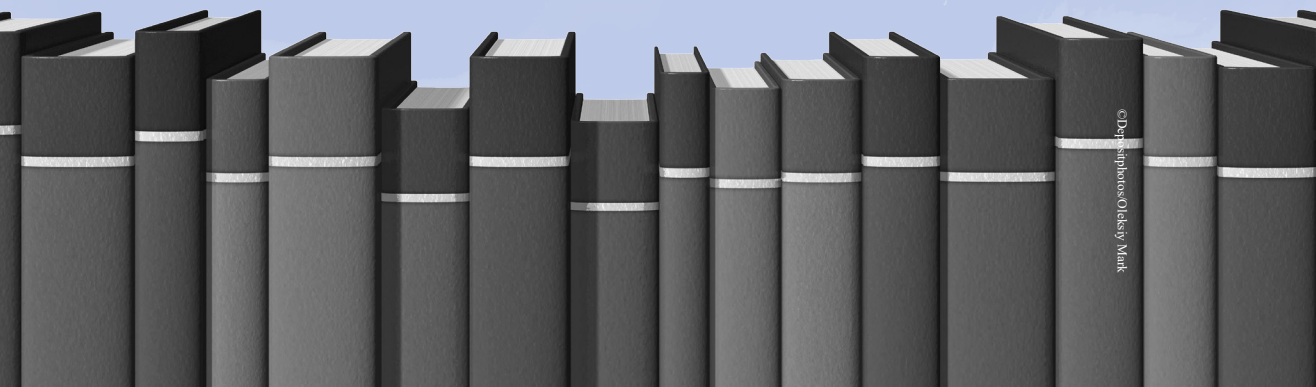
Wydarzeniem podkreślającym znaczenie 100-lecia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich będzie uczestnictwo w Światowym Kongresie IFLA ph. *Biblioteki. Solidarność. Społeczeństwo*, który odbędzie się 19-25 sierpnia we Wrocławiu.

W roku Jubileuszowym SBP stycyniowy numer „Bibliotekarza” rozpoczynamy artykułem dr. hab. Zdzisława Gęborysia *Serie wydawnicze Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. Autor przedstawia aktywność organizacji jako największej oficyny środowiska bibliotekarskiego w Polsce, której dorobek obejmuje prawie 950 publikacji książkowych i omawia szczegółowo zagadnienia 9 serii wydawniczych oraz znaczenie publikacji dla edukacji i podnoszenia kompetencji zawodowych bibliotekarzy pracujących w różnych rodzajach bibliotek.

Małgorzata Rokicka-Szymańska z Książnicy Podlaskiej w Białymstoku w kolejnym artykule *Powiatowe aspiracje biblioteczne* przedstawia współpracę 3 bibliotek publicznych w województwie podlaskim w ramach Bibliotecznej Ligii Powiatowej w minionych 15 latach. Autorka omawia wyniki ankiety podsumowującej działania i zamierzenia na najbliższy okres. W dziale „Z bibliotek” prezentujemy artykuł *Standard RDA – korzyści i problemy wdrażania* Iwony Wiśniewskiej z Biblioteki Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie omawiający stan prac nad nowym standardem zapisu danych bibliograficznych w polskich bibliotekach. Drugi tekst *70 lat Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu* Grażyny Łaciny przedstawia uroczystości jubileuszowe, które odbyły się w sieradzkiej książnicy z tej okazji. W dziale „Sprawozdania i relacje” zamieszczamy artykuł *Współpraca Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego z Uniwersytetem Palackim w Ołomuńcu* Barbary Kołodziej i Gabrieli Łąckiej z wyjazdu do bibliotek Uniwersytetu im. F. Palackiego w Ołomuńcu. Drugi tekst autorstwa Katarzyny Jamrozik prezentuje sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej *Dokumenty życia społecznego w badaniach i praktyczne ich wykorzystanie*, która odbyła się w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu. W dziale „Prawo biblioteczne” Rafał Golał przedstawia artykuł *Obowiązki bibliotekarzy jako pracodawców w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników*. Natomiast Sylwia Czub-Kielczewska w dziale „Ochrona danych osobowych w pracy bibliotekarza. Doświadczenia i praktyka” interesujący tekst *Naruszenie bezpieczeństwa informacji – reagować czy przemilczeć?*

Stycyniowy numer „Bibliotekarza” uzupełniają stałe działy „Przegląd piśmiennictwa”, „O bibliotekach w prasie”, „Z życia SBP”. Numer zamykają „Postaktualia” Jacka Wojciechowskiego oraz „W kilku słowach”.

Elżbieta Stefanuryk

Serie wydawnicze Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

WSTĘP

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP) to społeczno-zawodowa reprezentacja ludzi książki. SBP jest – zgodnie ze statutem – organizacją społeczną o charakterze fachowym i naukowym. Zrzesza osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa i informacji naukowej. Do SBP należą bibliotekarze różnych specjalizacji, niezależnie od usytuowania biblioteki w strukturze resortowej. SBP jest też największą oficyną środowiska bibliotekarskiego w Polsce, której tradycje wydawnicze liczą już ponad 100 lat¹. Od wydania pierwszej książki w 1915 r. do 2016 r. w świetle *Bibliografii wydawnictw Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, dorobek wydawniczy Stowarzyszenia obejmuje 944 publikacje książkowe, a w tej liczbie mieszczą się zarówno prace wydane przez centralę organizacji, jak i jej oddziały². Chronologiczna analiza produkcji wydawniczej wykazuje trzy wyraźnie wyróżniające się okresy, z właściwą im dynamiką procesów wydawniczych. Do II wojny światowej pod egidą Związku Bibliotekarzy Polskich zostały wydane 74 publikacje. W latach 1946-1989 opublikowanych zostało ogółem 300 książek. W nowych, zmienionych warunkach ustrojowych, licząc od 1990 r. nastąpił wyraźny rozwój działalności wydawniczej SBP, mierzony tak liczbą wydanych tytułów, ale także różnorodnością oferty wydawniczej. W latach 1990-2016 zostało wydanych 570 tytułów, czyli więcej niż w ciągu poprzedzającego 75-lecia działalności.

SERIE WYDAWNICZE SBP

Działalność wydawnicza SBP jest wpisana zarówno w cele statutowe Stowarzyszenia, jak też w bieżące programy i strategię rozwoju. Nie wol-

no też zapominać o czynniku ekonomicznym, mającym na nią zawsze wpływ. SBP będąc swobodną platformą ludzi książki, zrzeszającą praktyków i teoretyków, stara się adresować swoją ofertę wydawniczą do obu grup adresatów. Momentem przełomowym wydaje się być rok 1991, kiedy to Stowarzyszenie wypuściło na rynek wydawniczy pierwszą serię wydawniczą „Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych”, otwierając zarazem nowy kierunek i nową kartę w działalności swojego wydawnictwa. Można go określić mianem profilowania i pozycjonowania działalności wydawniczej pod kątem specyficznych potrzeb tematycznych, praktycznych i edukacyjnych odbiorcy. Znalazło to wyraz w powstaniu szeregu serii wydawniczych obejmujących wydawane publikacje w ramy tematyczne. Faktycznie dziedzina nie jest jedynym wyznacznikiem powstania serii wydawniczych, co uwidacznia się w nazwie oraz w założeniach i deklaracjach programowych. Przyjęcie formuły serii wydawniczej, ujednocniającej ofertę wydawniczą od strony treści i formy przyniosło generalnie efekt pozytywny w wymiarze statystycznym (liczba tytułów, nakłady), ale również przyczyniło się do umocnienia pozycji marketingowej wydawnictwa (marka, rozpoznawalność) oraz do lepszego zaspokajania potrzeb czytelniczych. Właśnie serie wydawnicze, obok wydawania czasopism i działalności wydawniczej „w terenie” stanowią punkt ciężkości aktualnej polityki wydawniczej SBP. Ogółem Wydawnictwo SBP wydaje 7 serii wydawniczych, a doliczając zamkniętą już serię „Informator o Bibliotekach” oraz serię elektroniczną „Filmy w Bibliotece” – 9. Łącznie we wszystkich seriach ukazało się 400 książek.

W chronologicznym porządku na czoło wybiega seria „Bibliotekarze Polscy we Wspomnie-

niach Współczesnych” zapoczątkowana w 1991 r., prezentująca zasłużone i wybitne osoby związane ze światem książki i bibliotek, rękopisoznawców, bibliografów, bibliotekarzy zajmujących się zbiorami specjalnymi i in. Do 2013 r. ukazało się w druku 14 książek. W 1993 r. została uruchomiona najważniejsza, najprężniejsza i najliczniejsza seria wydawnicza „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”, obejmująca prace, bibliotekarzy i nauczycieli akademickich, prace z zakresu praktyki, nauki i edukacji bibliotekarskiej. Do 2016 r. ukazały się w tej serii 173 książki. W 1995 r. SBP zdecydowało się na utworzenie kolejnej serii wydawniczej „Propozycje i Materiały”. Seria ta, jak deklaruje SBP, powstała z myślą o nadaniu szybkiej ścieżki wydawniczej materiałom konferencyjnym pokazującym w informacyjny i poradniczy sposób bieżące problemy bibliotekarskie, w tym szereg poświęconych formatowi MARC. W ciągu 21 lat istnienia serii spod prasy wyszło ogółem 93 pozycje. W 1997 r. SBP wychodząc naprzeciw dynamicznie postępującemu procesowi automatyzacji w bibliotekach polskich, utworzyło nową serię wydawniczą „Formaty, Kartoteki”, popularnie zwaną FO-KA, adresowaną do bibliotekarzy zajmujących się opracowaniem dokumentów przy wykorzystaniu formatu danych MARC 21³. Wydawane są również publikacje dotyczące opisu przedmiotowego. Seria ta odnotowuje w 2016 r. 23 publikacje. Mniej więcej co roku pojawiają się w druku 2-3 publikacje w tej serii. W odpowiedzi na specyficzne potrzeby środowiska bibliotekarzy bibliotek dziecięcych

i młodzieżowych wyrosła seria „Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza”. Jej naczelnym zadaniem jest praktyczna pomoc bibliotekarzom w pracy z młodym czytelnikiem. Seria dostarcza bibliotekarzom konspekty, scenariusze i poradniki. Od 2002 r. poczynając, a na 2016 r. kończąc, ukazało się w tej serii 27 książek. Pośród tematów szczegółowych publikacji wystąpiły m.in. audiobooki, asertywność, edukacja medialna, seniorzy, teatr. Z potrzeb tego środowiska wyrosły również dwie najmłodsze serie wydawnicze SBP: „Literatura dla Dzieci i Młodzieży” oraz „Biblioteki – Dzieci – Młodzież”. Pierwsza z nich, współwydawana z Wydziałem Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego jest serią o profilu wybitnie naukowym. Wydawane są tu prace autorskie, zbiorowe, prezentujące wyniki badań nad literaturą dziecięcą i młodzieżową. W latach 2013-2016 w tej serii zostało wydanych 9 książek. Seria „Biblioteki – Dzieci – Młodzież” obejmuje bardzo szeroki krąg potencjalnych odbiorców: bibliotekarzy, nauczycieli, rodziców i studentów. W popularnej, dostępnej także dla mniej wyrobionego czytelnika formie podejmuje problematykę doboru książek dla najmłodszych, inspiracji czytelniczych dzieci i młodzieży oraz ich upodobania. W ramach tej serii w latach 2012-2016 ukazało się 9 publikacji.

TEMATYKA

Oferta tematyczna Wydawnictwa SBP najogólniej rzecz biorąc skupia się wokół zagadnień związanych do bibliotekarstwa, informacji naukowej, bibliografii, bibliotekoznawstwa i bibliologii. Obejmuje zatem zarówno wiedzę praktyczną, tj. zespół wiadomości, umiejętności i kompetencji identyfikowanych z działalnością praktyczną bibliotekarza i pracownika informacji. Wydawnictwo SBP jest skierowane również w stronę nauki, co widać w edycji książek podejmujących teoretyczne problemy obecne w obszarze bibliologii i informatologii, ale również w publikowaniu książek prezentujących rezultaty badań naukowych. Między jedną i drugą sferą występuje zresztą bardzo cienka granica, co zaznacza się m.in. w obecności, zwłaszcza w pracach zbiorowych, tekstów stricte naukowych i popularnonaukowych. W ofercie wydawniczej SBP zauważa się także obecność dyscyplin szczegółowych, mieszczących się w „orbicie” szeroko rozumianej bibliologii i informatologii, takich jak czytelnictwo, bibliografia, księgarstwo, drukarstwo, bibliofilstwo. Adresatem oferty wydawniczej SBP skupionej w ramach serii wydaw-

Serie wydawnicze SBP w latach 1991-2016

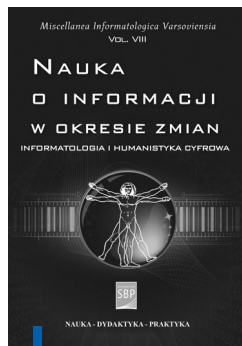
Lp.	Nazwa serii	Liczba wydanych książek
1.	Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych	14
2.	Nauka – Dydaktyka – Praktyka	173
3.	Propozycje i Materiały	93
4.	Formaty, Kartoteki	23
5.	Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza	27
6.	Biblioteki – Dzieci – Młodzież	9
7.	Literatura dla Dzieci i Młodzieży	9
8.	Informator o Bibliotekach	49
9.	Filmy w Bibliotece	3
	Razem	400

nicznych są biblioteki jako takie bez względu na ich typ. Szczegółowym adresatem są najważniejsze sieci biblioteczne: biblioteki naukowe, biblioteki publiczne, w następnej kolejności biblioteki szkół wyższych, biblioteki dla dzieci i młodzieży, w mniejszym stopniu biblioteki szkolne, a zupełnie marginalnie biblioteki specjalne, placówki informacyjne, księgarnie, drukarnie i firmy wydawnicze.

Paleta tematyczna wydawnictw SBP w „rozbięciu” na szczegółowe problemy jest bardzo bogata i różnorodna. W ramach serii wydawniczych są prezentowane i omawiane podstawowe funkcje biblioteczne, czyli gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów oraz działalność informacyjna. Dominującą pozycję zajmuje problematyka opracowania zbiorów. Tu przedmiotem zainteresowania są m.in. formaty opisu danych, rekordy zasobów, NUKAT, KABA, opis bibliograficzny. Pozycję słabszą, mierzoną statystycznie, zajmuje problematyka gromadzenia zbiorów. Nieco większe znaczenie, mają publikacje nt. udostępniania zbiorów (użytkownicy) oraz działalność informacyjna, postrzegana zwłaszcza przez pryzmat procesu wyszukiwania informacji i serwisy bibliograficzne. Ważny element tematyki wydawniczej stanowią zbiory biblioteczne. W ostatnich latach zainteresowanie SBP przechyliło się wyraźnie w stronę zbiorów specjalnych, w tym dokumentów życia społecznego, audiobooków, e-booków i zbiorów audiowizualnych. Czy oferta tematyczna SBP jest nowoczesna, to znaczy czy podejmuje aktualne tematy, odpowiadające wyzwaniom czasu i potrzeb bibliotek? To pytanie o charakterze retorycznym, przynajmniej w świetle analizy repertuaru wydawniczego SBP. Stowarzyszenie konsekwentnie od chwili zaistnienia komputerów w bibliotekach zajmuje się problemami automatyzacji. To samo można powiedzieć o digitalizacji zbiorów bibliotecznych, bibliotekach cyfrowych, czy takich szczegółowych tematach, jak Biblioteka 2.0. Nowoczesność w treściach publikowanych książek widać również poprzez tematykę z obszaru organizacji i zarządzania. Wydawnictwo SBP wydało książki nt. kultury organizacyjnej w bibliotekach i zarządzania jakością. Do tego trzeba oddać takie aktualne tematy, jak: xml, crowdsourcing, e-learning, Internet, zarządzanie wiedzą. Historia, aczkolwiek ustępując wyraźnie współczesności, jest obecna w wielu publikacjach SBP, zwłaszcza wydawanych w ramach serii wydawniczej „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”. Wydane w niej zostały biografie bibliofilów (Andrzej Stanisław Załuski), bibliologów (Jan Muszkowski),

drukarzy, bibliotekarzy, bibliografów, nauczycieli akademickich. Na wkład historyczny Wydawnictwa SBP składają się również edycje źródłowe (*Bibliotekarstwo polskie 1925-1951 w świetle korespondencji jego współtwórców*), książka o bibliotekarstwie w II Rzeczypospolitej i inne.

Ciekawe wnioski wypływają z analizy serii wydawniczych pod kątem umiejscowienia tematów publikacji. Dominującą pozycję zajmują teksty obejmujące swym zasięgiem Polskę, także w zmieniających się granicach. Interesujące może się wydawać socjologiczne ujęcie, tj. ogląd poprzez pryzmat mieszkańców miast, wsi, społeczności lokalnej, czy też w kontekście samorządu terytorialnego. Prawie nieobecna jest, jak dotąd tak zwana prowincja (województwo, powiat), przynajmniej jako temat samodzielnych publikacji⁴. Jeśli się pojawia to pośród innych materiałów, w pracach zbiorowych. Okazjonalnie autorzy wydawanych książek wykraczają poza granice Polski, kierując uwagę czytelników w stronę Austrii, Niemiec i Szwajcarii. Ważnym elementem określającym ofertę wydawniczą SBP, także z punktu widzenia pryncypiów polityki wydawniczej jest forma piśmiennicza publikacji, co wynika z chęci dotarcia z publikacjami do jak najszerszego adresata oraz z dążenia do równoczesnego spopularyzowania wydawanych tekstów. Mamy zatem z jednej strony poradniki, scenariusze, konspekty wystaw, imprez, a z drugiej strony wydawnictwa o bardzo informacyjnym charakterze, jak bibliografie (opracowania), informatory, słowniki (*Podręczny słownik bibliotekarza*). Szczególne miejsce w seriach wydawniczych SBP zajmują dzieci i młodzież. Jako specjalna grupa użytkowników stała się ona motywem przewodnim aż 3 z 7 serii wydawniczych „Biblioteczki Poradnika Bibliotekarza”, „Literatury dla Dzieci i Młodzieży” oraz „Biblioteki – Dzie-

Źródło: portal sbp.pl

ci – Młodzież”. Teksty o nich są wydawane również w serii „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”. Od kilku co najmniej lat SBP wydaje książki poświęcone specjalnym grupom użytkowników: osobom niepełnosprawnym jako całości, niewidomym, seniorom, mniejszościom narodowym i etnicznym.

Potwierdzeniem utylitarne go charakteru publikacji SBP jest wydawanie przez Stowarzyszenie kompendiów wiedzy fachowej, przeznaczonych dla bibliotekarzy, nauczycieli zawodu bibliotekarskiego oraz studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, jego adeptów. Trudno wprawdzie znaleźć, w ich podtytułach, określenie podręcznik, ale do tego miana bezwzględnie aspirują monograficzne syntezy z zakresu bibliotekarstwa, bibliografii i informacji naukowej. Wolor podręcznikowy mają też publikacje o bibliotekach szkolnych o UKD, Internecie w bibliotekach i inne. SBP wydaje książki przede wszystkim w języku polskim. Nieregularnie w ofercie wydawniczej pojawiają się teksty w języku angielskim oraz przekłady z języka angielskiego (instrukcje, wytyczne).

AUTORZY

Wymownym i konkretnym świadectwem zgodności deklaracji z praktyką wydawniczą stosowaną w seriach wydawniczych jest środowisko autorskie. W latach 1991–2016 w tworzeniu wszystkich serii wydawniczych uczestniczyło ogółem 229 osób, w tym 108 autorów, 85 redaktorów oraz 36 osób dzielących obie role. Pod względem geograficznym dominującą pozycję zajmują autorzy/redaktorzy z Warszawy (111), w dalszej kolejności z Krakowa (20), Wrocławia (15), Katowic (10), Łodzi (9), Olsztyna i Poznania (5). Wśród autorów przeważają osoby dużych ośrodków miejskich, siedzib dużych bibliotek oraz akademickich ośrodków kształcenia bibliotekarzy. „Prowincja” reprezentowana jest sporadycznie i okazjonalnie. Obecność autorów m.in. z Nowego Sącza, Chełma, Kłodzka, Ostrowi Mazowieckiej i Oświęcimia dowodzi jednak otwartości SBP na osoby „z zewnątrz”. Z topografią autorską współbrzmie miejsce zatrudnienia autorów. Mniej więcej w połowie pochodzą oni ze szkół wyższych (111) i z bibliotek (102). Najwięcej autorów wywodzi się z uniwersytetów (112) i są to głównie nauczyciele akademicy. Bardziej różnicowane jest środowisko bibliotekarzy (104). Składają się na nie pracownicy bibliotek szkół wyższych (34), bibliotek publicznych (19) i bibliotek naukowych (10). Słabo reprezentowani są bibliotekarze szkolni (2) oraz bibliotekarze z bibliotek

Źródło: portal sbp.pl

pedagogicznych (2). Stosownie do profilu wydawnictwa i tematyki wydawanych książek autorzy i redaktorzy wywodzą się przede wszystkim z kręgu ludzi książki (204), praktyki (bibliotekarzy) oraz bibliologów zatrudnionych w instytutach i katedrach bibliotekoznawstwa. Zbiorowość autorów uzupełniają przedstawiciele innych dziedzin współpracujących z bibliologami i bibliotekarzami. Są to pojedynczy matematycy, językoznawcy, informatycy, prawnicy, historycy i literaturoznawcy. Środowisko autorów tworzące serie wydawnicze SBP to zbiorowość, ale przede wszystkim suma indywidualności. Na tę sumę składają się osoby wybitne i wielce zasłużone dla polskiego bibliotekarstwa i polskiej bibliologii, jak Jadwiga Andrzejewska (1)⁵, Janina Buchwald-Pelcowa (1), Maria Dembowska (3), Marcin Drzewiecki (4), Zofia Gaca-Dąbrowska (1), Teresa Głowacka (3), Jadwiga Kołodziejska (4), Maria Lenartowicz (9), Anna Paluszkiewicz (8), Joanna Papuzińska (4), Barbara Sosińska-Kalata (13), Hanna Tadeusiewicz (4), Jacek Wojciechowski (6), Jan Wołosz (9), Jadwiga Woźniak (10), Elżbieta Zybert (19) i Zbigniew Żmigrodzki (4). Są to zarazem osoby, często występujące w podwójnej roli, autorów i wydawców. To grono dopełniają i uzupełniają przedstawiciele młodego pokolenia: Maria Antczak (4), Zbigniew Gruszka (5), Małgorzata Kisilowska (6), Maja Wojciechowska (3) i Michał Zajac (5).

PODSUMOWANIE I CO DALEJ?

Działalność wydawnicza jest jedną z wielu form i kierunków aktywności SBP. Organizacja odpowiada tym samym na potrzeby bibliotekarzy i szeroko rozumianego kręgu ludzi książki, pragnąc z jednej strony zaznajamiać ich z efektami aktywności twórczej koleżanek i kolegów, a z drugiej strony,

chcących komunikować o swoich dokonaniach na niwie bibliotekarskiej. SBP umożliwia realizację tych potrzeb zarówno w formie tradycyjnej (papierowej), jak i elektronicznej. Serie wydawnicze są podstawowym segmentem w działalności wydawniczej organizacji. Są marką wydawnictwa, rozpoznawalną także na zewnątrz środowiska bibliotekarskiego. Analiza formalno-treściowa serii od chwili powstania do 2016 r. potwierdza rozwój ilościowy i jakościowy tej formy przekazu. Zważywszy na istotny przecież finansowy aspekt funkcjonowania wydawnictwa oraz kierowanie się ekonomicznymi wskaźnikami produkcji i dystrybucji wydawanych prac, czyli opłacalność, dowodzi tylko trafności podejmowanych inicjatyw wydawniczych. Oferta wydawnicza jest nie tylko liczna, ale również bogata i różnorodna tematycznie. Jej adresatami są przedstawiciele różnych typów bibliotek. Znakiem szczególnym jest aktualność podejmowanych tematów, przy jednoczesnym szacunku dla tradycji i historii, co wyraża się m.in. w promowaniu publikacji z dziejów książki, bibliotek i bibliotekarzy. Cechą istotną działalności wydawniczej jest jej użyteczny charakter. Poprzez wydawanie podręczników, poradników, skryptów, scenariuszy i konspektów SBP stara się pomóc bibliotekarzom w wykonywaniu bieżącej pracy. Działalność wydawnicza ma charakter ogólnopolski, co widać w ujęciu przedmiotowym, w jej zasięgu geograficznym przedmiotów publikacji. Drugim wyznacznikiem ogólnopolskości oraz powszechności serii jest środowisko autorskie. Autorzy i redaktorzy firmujący serie wydawnicze SBP pochodzą z całej Polski, ze wszystkich typów bibliotek, ze świata praktyki i teorii, z dwóch wyraźnych „obozów”, wzajemnie się uzupełniających i przenikających, z obozu bibliotekarzy i bibliologów.

Omówienie serii wydawniczych SBP w popularnonaukowej, artykułowej formie nie pretenduje ani do kompletności, ani też nie ma w nim potrzeby i możliwości wnikania we wszystkie szczegóły. Do niektórych z nich (finanse, nakłady) trudno zresztą bez badań źródłowych dotrzeć. Przyjęta badawcza perspektywa pozwala jednak na pewne wnioski oraz postulaty. O pozytywach była mowa wcześniej, warto więc choćby krótko skupić się na akcentach krytycznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na te elementy, które wymagałyby większego zainteresowania, co jest nie tyle krytyką co apelem do Wydawnictwa i autorów o zainteresowanie się tematami dotąd pomijanymi, bądź słabo w repertuarze wydawniczym reprezentowanymi. Należy do nich bezwzględnie bibliotekarstwo zagraniczne.

Słabo obecna, poza serią wspomnieniową, jest mimo wszystko tematyka historyczna. Widoczny jest też pewien „przechył” praktyki nad teorią, przy zauważalnym niedostatku prac badawczych łączących teorię z praktyką. Analiza środowiska autorskiego pokazuje wyraźną dominację środowiska warszawskiego oraz z dużych ośrodków (biblioteki, ośrodki kształcenia). Na ile to dowodzi siły tych pierwszych, a słabości tych drugich jest pytaniem otwartym. To samo można rzec o słabej obecności bibliotekarstwa szkolnego i specjalnego zwłaszcza w stosunku do bibliotekarstwa publicznego i naukowego. Być może receptą na „uzdrowienie” sytuacji byłaby segmentacja serii wydawniczych na bardziej sprofilowane podserie pod względem tematyki i adresata. W obecnym kształcie seria „Nauka – Dydaktyka – Praktyka” jawi się jako wyjątkowo heterogeniczna, przez co czasami słabo odróżniająca się od pozostałych serii, a w dodatku o niejednolitej, poza logo, szacie graficznej i formacie. Najlepszym dowodem przydatności serii wydawniczych SBP jest fakt, że trafiają one pod przysłowiowe bibliotekarskie strzechy, nabywane przez biblioteki, przez prywatne osoby. SBP stara się wyjść naprzeciw bibliotekarzom mniej zasobnym, pewnie też studentom i regularnie obniża ceny starszych publikacji. Idąc z duchem czasu SBP dygitalizuje wybrane publikacje książkowe i przekazuje je do Archiwum Cyfrowego SBP⁶, wiele książek jest dostępnych również w Bibliologicznej Bibliotece Cyfrowej UW.

Dr hab. Zdzisław Gębolyś
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

PRZYPISY

- ¹ Zob. URBAŃSKA, D. *Bibliografia wydawnictw Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. Warszawa: Wydaw. SBP 2007. ISBN 978-83-8931-67-14.
- ² Tamże; PRZYBYSZ, M. *Bibliografia wydawnictw Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 2007-2012*. Warszawa: Wydaw. SBP 2013. ISBN 978-83-61464-71-6.
- ³ STEFAŃCZYK, E. *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. 85 lat działalności – spojrzenie w przyszłość* [online], [dostęp: 25.09.2016]. Dostępny w Internecie: <http://www.ebib.pl/2003/44/sbp.php>
- ⁴ *Samorządowe biblioteki powiatowe – projekcje i realia: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Jedlnia Letnisko – 20-22.09.2000 r.* / [red. t. Mieczysław Szyszko]. – Warszawa: Wydaw. SBP 2000. ISBN 83-87629-51-0.
- ⁵ Liczba publikacji.
- ⁶ Jest ich obecnie 254 – zob. Archiwum Cyfrowe SBP [online], [dostęp: 25.09.2016]. Dostępny w Internecie: http://www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe?book_type=ksi%4%85%5%BCka

MAŁGORZATA ROKICKA-SZYMAŃSKA

Powiatowe aspiracje biblioteczne

Książnica Podlaska – Biblioteka Powiatu Białostockiego była inicjatorem kolejnego wspólnego przedsięwzięcia, zrealizowanego z trzema bibliotekami, które podjęły działania na rzecz placówek samorządowych na ich terenie w ramach Bibliotecznej Ligi Powiatowej, do której należą: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży, Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach.

Współpraca prowadzona jest cyklicznie od 15 lat i ma na celu realizację wspólnych inicjatyw, które przyczyniły się do udoskonalenia bibliotecznego warsztatu.

Każdego roku, w maju, w ramach koalicji bibliotecznej, a także Tygodnia Bibliotek jeden z powiatów był gospodarzem regionalnej konferencji bibliotecznej, na którą zapraszano bibliotekarzy z bibliotek publicznych oraz współpracujących z nimi przedstawicieli placówek kulturalno-oświatowych. Wspólne pomysły poprzedzone były ustaleniami logistycznymi między przedstawicielami powyższych powiatów co do tematu, rodzaju działań, miejsca, a przede wszystkim kalkulacji kosztów.

W 2015 r. autorka artykułu (pomysłodawca przedsięwzięcia) zaproponowała koalicjantom na szkoleniu pt. „Podlaski tygiel wielokulturowy”, które odbyło się w Supraślu, krótkie przypomnienie wspólnych działań pod hasłem „reminiscencje zawodowe”, oparte na prezentacji multimedialnej, złożonej z 25 slajdów z wyjazdów studyjnych, miejsc spotkań, zagadnień tematycznych i innych, dodatkowych elementów wzbogacających poszczególne spotkania w ramach Bibliotecznej Ligi Powiatowej. To repetytorium pozwoliło uczestnikom usystematyzować wiedzę nt. zrealizowanych działań

na rzecz zwiększenia kompetencji zawodowych, a następnie przygotować się do wypełnienia zaproponowanej ankiety pt. „Powiatowe inspiracje biblioteczne”, którą skierowano do przedstawicieli poszczególnych bibliotek gminnych oraz do bibliotekarzy z głównych ksiąźnic danego powiatu.

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego wysłała po wspólnych ustaleniach ankiety do 46 bibliotek terenowych oraz wybranych bibliotek miejskich aktywnie uczestniczących w spotkaniach. Kolejnym etapem było przeanalizowanie otrzymanych wyników oraz określenie korzyści wpływających ze współpracy bibliotecznej w ramach wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć. Otrzymane wyniki będą wykorzystane, jako inspiracje do dalszych działań w ramach współpracy partnerskiej. Sugestie respondentów pozwolą podnieść jakość oraz poszerzyć wiedzę fachową, a także zdobyć nowe doświadczenia.

Celem ankiety było pozyskanie odpowiedzi na cztery pytania:

1. *Co bibliotekarze zyskali dzięki zaproponowanym spotkaniom?*
2. *Czy realizowane podczas szkoleń zagadnienia wykorzystano w pracy zawodowej?*
3. *Jakie uzyskano dodatkowe kompetencje?*
4. *Czy bibliotekarze popierają powyższe działania i chcą je nadal kontynuować?*

Oczekiwano na tematyczne odpowiedzi, propozycje spotkań w przyszłości.

Ankieta była anonimowa, a otrzymany materiał z poszczególnych powiatów miał posłużyć zestawieniom zbiorczym, m.in. do zaprezentowania wyników badań podczas spotkań merytorycznych bibliotekarzy oraz do opracowania artykułu do pra-

sy zawodowej. Pierwsze podsumowanie ankiety zostanie przedstawione podczas majowej konferencji w 2017 r. pt. „Książka cyfrowa i nowe technologie w budowaniu kompetencji wśród dzieci i młodzieży” w Suwałkach.

Zadaniem ankietowanych było udzielenie odpowiedzi na 12 pytań.

Analizę wyników sondażu dokonano na podstawie formularzy wypełnionych przez 51 osób, w tym: 21 z powiatu białostockiego, 18 z łomżyńskiego i 12 z suwalskiego.

Dodatkowe informacje o ankietowanych pozyskano z kwestionariusza, dzieląc ich wg:

- grup wiekowych: 20-30 lat (3 osoby), 30-40 lat (7 osób), 40-50 lat (16 osób), 50-60 lat (22 osoby), powyżej 60 lat (3 osoby),
- stanowisk pracy: kierownicy/dyrektorzy (28 osób), pracownicy (23 osoby),
- wykształcenia: zawodowe (44 bibliotekarzy) i inne (7 osób).

1. DECYZJA O UCZESTNICTWIE W ZORGANIZOWANYCH SZKOLENIACH

Na tę kwestię pozytywnie odpowiedziało 51 (100 %) ankietowanych bibliotekarzy.

Odnotowano wypowiedzi:

- 39 (76,4%) osób stwierdziło, że celem uczestnictwa było zainteresowanie, jak funkcjonują inne biblioteki,
 - 33 (64,7%) respondentów zaznaczyło odpowiedź, iż chętnie wymienili doświadczenia zawodowe z innymi uczestnikami spotkań,
 - 24 (47%) bibliotekarzy „odczuło” dobrą integrację zawodową podczas tych doskonań zawodowych,
 - 21 (41%) uczestników zainteresowała tematyka szkoleń,
 - 15 (29%) osób z chęcią uczestniczyło w wyjazdach studyjnych,
 - 8 (16%) odbiorców przyznało, że dzięki tym spotkaniom podniosło kwalifikacje zawodowe,
 - 5 (10%) bibliotekarek zdobyło dodatkowe kompetencje, które zaowocowały w ich pracy.
- Ponadto dodatkowo uzyskano dopowiedzenia:
- 2 osoby stwierdziły, że chętnie „zmienia klimat”, wyjeżdżając do innych bibliotek.

2. OCENA ATMOSFERY W CZASIE PRZEPROWADZONYCH SPOTKAŃ

Na drugie pytanie uzyskano 47 (92%) wypowiedzi aprobujących nastrój podczas szkoleń. Trzy osoby (5,8%) pominęły odpowiedź na to pytanie.

Z kolei jedna (1,9%) dodała mało przychylną uwagę, że za mało atrakcji, ogólne znużenie.

Oto najczęstsze pozytywne opinie uczestników na dany temat:

- *bardzo miłe spotkania,*
- *nastrój jak zwykle przyjazny,*
- *klimat spotkań sprzyjał współpracy, wymianie doświadczeń i zdobywaniu nowych kompetencji, organizatorzy bardzo się starali, aby zapewnić dobrą atmosferę do wspólnych działań, a to pozostaje na długo w pamięci,*
- *zjazdy są zawsze inspirujące,*
- *jak zwykle odczuwam radość podczas takich spotkań, szkoda, że odbywają się tylko raz w roku,*
- *wszyscy bibliotekarze są bardzo otwarci, dzielą się wiedzą, podpowiadają, można wymienić doświadczenia,*
- *atmosfera jest zawsze budująca, tematyka co roku inna, bibliotekarki przyjmowały uczestników szkoleń bardzo ciepło i zawsze było coś ciekawego do obejrzenia,*
- *gościnność gospodarzy szkoleń przechodziła najsmielsze oczekiwania,*
- *doceniam włożony wysiłek w organizację szkoleń,*
- *dziękuję wszystkim organizatorom udoskonaleni zawodowych za niezapomnianą atmosferę i życzliwość.*

3. POTWIERDZENIE WSPÓŁORGANIZOWANIA SZKOLEŃ NA PRZESTRZENI 15 LAT

Trzecia kwestia dotyczyła organizowania spotkań w ramach Bibliotecznej Ligi Powiatowej. Tutaj głosy rozłożyły się następująco: na tak odpowiedziało – 18 (35,3%) placówek, z kolei na nie – 29 (56,9%) bibliotek.

Cztery (7,8%) instytucji określiły odpowiedź *nie pamiętam, czy takie wydarzenie w naszej bibliotece miało miejsce*, co świadczy chyba o ulotności pamięci tak odpowiadających.

4. WSPARCIE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE PRZEZ INSTYTUCJE PARTNERSKIE

Na to zagadnienie zgodnie z założeniami ankietera mieli odpowiedzieć jedynie organizatorzy i współorganizatorzy realizowanych spotkań, czyli 18 (35,3%) przedstawicieli danych instytucji.

Najczęstsze odnotowane odpowiedzi, to:

- 17 (94%) bibliotek podkreśliło pomoc ze strony biblioteki powiatowej,
- 12 (67%) instytucji zaakcentowało wsparcie ze strony swego urzędu gminy,
- 9 (50%) zaznaczyło wsparcie starostwa powiatowego,
- 8 (44%) podkreśliło pomoc ze strony domu kultury i szkoły (ta sama liczba odpowiedzi),

- 6 (33%) zaznaczyło sponsorów wspierających ich działania,
- 3 (17%) poinformowało o pomocy uzyskanej od przedszkola,
- 2 (11%) wskazało jako *bratnią dłoń* koła gospodyń wiejskich.

Ponadto pozyskano dopowiedzenia o innych partnerach w działaniu. Oto przykładowe wypowiedzi: wsparciem było Muzeum Ikon w Supraślu, a także Koła Przyjaciół Bibliotek funkcjonujące przy niektórych bibliotekach oraz *niezawodna rodzina i grono przyjaciół*.

5. RODZAJ OTRZYMANEJ POMOCY Z ZEWNĄTRZ

Wielokrotnie inicjatorzy spotkań starali się o wsparcie różnych instytucji zewnętrznych, sponsorów, dzięki czemu było możliwe zrealizowanie zaplanowanego programu i był on urozmaicony. W większości organizatorzy doświadczali „pełnego zrozumienia” i życzliwości, szczególnie tam, gdzie biblioteki wypracowały „mocne strony w środowisku lokalnym”, zdobywając zaufanie i prestiż, wzmacniając pozytywny wizerunek swej instytucji kultury, jednocześnie też „zapracowały na pochlebne opinie i ocenę swych działań”. Bardzo ważne były również argumenty skierowane do instytucji wspierających o celowości realizowanych działań, które jednocześnie pozwoliły wypromować bibliotekę i przełamać stereotypy związane z tą instytucją nie tylko w świadomości społecznej.

Z uzyskanych informacji wyłonił się obraz koalicjantów, którzy wspierali organizatora.

Oto przykłady wsparcia koalicjantów:

- 16 (89%) bibliotek mogło skorzystać z lokalu partnerów zawodowych, np. Domu Kultury, Starostwa Powiatowego, Urzędu Gminy, szkoły, świetlicy...
- 15 (83%) księżnic uzyskało pomoc przy organizacji dodatkowych atrakcji wzbogacających program np. przewodnika, wejście bezpłatne do znaczących obiektów w danej miejscowości, występ grup lokalnych...
- 14 (78%) placówek otrzymało materiały promocyjne od zaprzyjaźnionych instytucji celem przekazania uczestnikom,
- 13 (72%) instytucji otrzymało dodatkowe finanse lub produkty rzeczowe na organizację spotkań ze środków zewnętrznych,
- 11 (61%) placówek pozyskało wzmocnienie kadrowe od zaprzyjaźnionych partnerów zawodowych np. domu kultury, samorządu, szkoły...

- 7 (39%) bibliotek uzyskało wsparcie w ramach realizacji bloku tematycznego wykonanego przez zaprzyjaźnionego użytkownika usług bibliotecznych,
- 4 (22%) organizatorów wsparły inne podmioty poprzez przekazanie wyrobów kulinarnych na poczetunek (np. prywatnie ofiarodawcy).

Warto zaznaczyć, że niektórzy sponsorzy wyrazili chęć dalszej współpracy przy kolejnej edycji spotkań.

Oto kilka innych przykładowych dopowiedzeń, odnotowanych przez respondentów, które wpłynęły od instytucji lub indywidualnych osób wspierających poszczególne działania: *następnym razem również pomożemy, jesteśmy zadowoleni ze współpracy, niech dalej rozkwita*.

6. KORZYŚCI OSIĄGNIĘTE PRZY ORGANIZOWANIU I WSPÓLORGANIZOWANIU SPOTKAŃ

Kolejne pytanie skierowane było również do 18 (35%) organizatorów szkoleń i miało na celu pozyskanie informacji nt. zdobytych innych wartości przez biblioteki realizujące to zadanie. W tym przypadku respondent mógł skorzystać z 9 podpowiedzi i ewentualnie rozszerzyć swą wypowiedź.

Oto odpowiedzi respondentów:

- 15 (83%) uważa, że poprawiło wizerunek własnej instytucji w odbiorze organizatorów gminnych,
- 12 (67%) sprawdziło swe zdolności logistyczne i potencjał organizacyjny,
- 9 (50%) zaznaczyło dwie podpowiedzi, które uzyskały taką samą liczbę punktów, tj. zwiększenie komunikatywności i kreatywności oraz wzmocnienie rzetelności i odpowiedzialności w działaniu,
- 7 (39%) miało możliwość zbudowania własnego autorytetu wśród grupy,
- 6 (33%) pozyskało sposobność wykazania się w środowisku zawodowym i lokalnym,
- 5 (28%) odnotowało dwie odpowiedzi, mianowicie: większa więź partnerska z koalicjantami i inwencja twórcza,
- 2 (11%) zaznaczyło *sprawdzenie własnej rzetelności i odpowiedzialności przy realizacji spotkań*.

7. KOMPETENCJE POZYSKANE PRZEZ UCZESTNIKÓW SPOTKAŃ

Kolejne pytanie dotyczyło kompetencji uzyskanych po szkoleniach. Tutaj mogli odpowiadać wszyscy odbiorcy zrealizowanych spotkań. Jednakże na zagadnienie zareagowało czterdziestu pięciu (88,2%) respondentów, którzy skorzystali z 5 podpowiedzi ankietera.

Odnotowane odpowiedzi respondentów:

- 27 (53%) zaznaczyło odpowiedź potwierdzającą poszerzenie merytorycznego zakresu wiedzy,
- 25 (49%) opowiedziało się za wykorzystaniem pomysłów innych na własnym gruncie,
- 18 (35,3%) poinformowało o większej motywacji do pracy, dzięki pozyskanym wiadomościom,
- 16 (31,3%) zakomunikowało o wykorzystaniu nowych metod edukacyjnych do własnej pracy z użytkownikami,
- 10 (19,6%) oznajmiło, że spotkania przyczyniły się do swobody wymiany poglądów z innymi uczestnikami.

8. ZDOBYTA WIEDZA WYKORZYSTANA W TWÓRCZEJ PRACY BIBLIOTEKARZY

Na pytanie odpowiedziało 34 (66,6%) respondentów, zaś siedemnastu (33,3%) bibliotekarzy pominięło je.

Oto przykładowe odpowiedzi:

- *znaczna część informacji można wykorzystać w codziennej pracy,*
- *najbardziej przydatne były podpowiedzi opierające się na sprawdzonych pracach warsztatowych,*
- *nabyte umiejętności podniosły jakość realizowanych tematów,*
- *każda zdobyta wiedza ubogaca i pozwala sprostać oczekiwaniom czytelników,*
- *rozszerzenie ofert działań bibliotecznych,*
- *podpatrywanie innych najlepszą korepetycją życia,*
- *wykorzystałam pomysły na zagospodarowanie przestrzeni w bibliotece,*
- *poznałam inne elementy promocji pracy bibliotecznej,*
- *cenię sobie wymianę doświadczeń zawodowych, ponadto nawiązuję nowe znajomości, które w przyszłości procentują,*
- *skorzystałam z pomysłów i po małej modernizacji, wykorzystałam je w pracy z seniorami,*
- *interesujące podpowiedzi o realizowanych przedsięwzięciach przedstawione przez gospodarzy spotkań wykorzystałam w swej placówce i już procentują.*

9-10. WZBOGACENIE PROGRAMU SZKOLENIOWEGO POPRZECZ ELEMENTY REKREACYJNE ORAZ ICH WYBÓR

Przy kolejnych dwóch zagadnieniach bibliotekarze mogli wybrać jedną z trzech możliwych podpowiedzi. Odpowiedzieli wszyscy respondenci. Czterdzieści osiem osób wybrało odpowiedź tak (94%), aprobując zaproponowane na

szkoleniach elementy edukacyjno-rekreacyjne. Tylko 2 osoby (3,9%) podkreśliły odpowiedź nie, twierdząc, że treści programu warsztatów nie wzbogaciły ich doskonalenia zawodowego. Jedna ankietowana osoba (2%) zapomniała o tym elemencie ankiety.

Najwyższą aprobatę otrzymało :

- zwiedzanie obiektów (78,4%) w miejscowościach, gdzie realizowano spotkania,
- spacer po danej okolicy (73,9%),
- spotkanie z lokalnymi twórcami (43,7%).

Ponadto zarejestrowano dwa dopowiedzenia, które należy przytoczyć: *bardzo ciekawe spotkanie autorskie oraz widowiskowy montaż słowno-muzyczny.*

11. SUGESTIE TEMATYCZNE DO PRZYSZYCHYCH SPOTKAŃ

Na przedostatnie zapytanie w ankiecie zaregowało 39 bibliotek (76,4%), przekazując swoje postulaty, sugestie tematyczne co do przyszłych spotkań. Kilka podpowiedzi było już realizowanych wcześniej przez organizatorów w ramach Bibliotecznej Ligi Powiatowej, dlatego też pominięto je w syntezie poniżej.

Oto najczęstsze podpowiedzi zasugerowane przez ankietowanych na dalsze działania szkoleniowe:

- metody „skutecznego” promowania biblioteki i czytelnictwa,
- działania aktywizujące gimnazjalistów i seniorów w bibliotekach,
- bezpieczeństwo użytkowników, a odpowiedzialność bibliotekarza,
- zmiany w prawie bibliotecznym,
- radzenie sobie ze stresem,
- wykorzystanie nowych technologii w codziennej pracy z użytkownikiem,
- poprawa współpracy z samorządem, aby dawała lepsze efekty,
- przegląd nowości wydawniczych,
- nowoczesne usługi biblioteczne,
- prezentacja bibliotek po modernizacji,
- organizacja wyjazdu studyjnego, poza obszar naszego województwa lub państwa,
- jak pozyskać sponsorów, partnerów w działaniu?
- nowe typy zbiorów w bibliotece: audiobooki i ebooki (jak je popularyzować?),
- motywacja do pracy oraz jak „zwalczyć” wypalenie zawodowe,
- wzmianki o obiektach, miejscach wartych pokazania ludziom odwiedzającym nasz powiat (województwo),

- bajkoterapia,
- biblioterapia,
- dokumenty życia społecznego.

12. OPINIE I SPOSTRZEŻENIA DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY BIBLIOTEK W RAMACH BIBLIOTECZNEJ LIGI POWIATOWEJ

Na ostatnie zagadnienie w badaniach odpowiedziało 30 bibliotekarzy (58,8%). Zebrane uwagi stanowią podsumowanie zrealizowanej współpracy na przestrzeni 15 lat.

Oto niektóre wypowiedzi:

- *wszystkie spotkania były i są potrzebne, integrują środowisko zawodowe, kształcą, uczą m.in. jak wdrażać nabytą wiedzę na własnych stanowiskach pracy, kształtują edukacyjność, którą należy rozumieć jako przygotowanie i wdrożenie do dalszego samokształcenia,*

- *dostarczone informacje pozwalają uzupełnić proces kształcenia oraz planować na ich bazie nowe formy działań,*

- *współpraca biblioteczna przynosi wymierne korzyści,*

- *przez wspólne realizacje wielu inicjatyw tworzy się zaplecze prywatne i zawodowe środowiska branżowego,*

- *wszelkie inicjatywy w ramach BLP są potrzebne, gdyż tworzą się nowe inspiracje i pomysły. Następuje wymiana myśli i doświadczeń, które można wprowadzić na własnym gruncie. Poznajemy ciekawe miejsca, ludzi, spotkania służą lepszej integracji zawodowej,*

- *nowa rzeczywistość sektorowa wymaga od nas uczestniczenia w różnych formach kształcenia oraz samokształcenia,*

- *poprzez różne działania staramy się pozyskać odpowiedź na nurtujące nas pytanie: jak zatrzymać obecnych i pozyskać nowych użytkowników, a tym samym odsunąć niepokojącą wizję bibliotek bez czytelników (na te i inne pytania zapewne osiągniemy odpowiedź poprzez wspólne zdobywanie wiedzy i doświadczeń, które dla świadomego bibliotekarza są niezbędne).*

Podsumowując, pełni inwencji bibliotekarze chętnie uczestniczą w zdobywaniu nowych kompetencji, bo *jeśli chcesz coś osiągnąć, to najlepiej znajdź kogoś, kto już coś osiągnął* – w tym wypadku należy mu zaufać, gdyż on już to zdiagnozował, osiągnął zamierzone cele i wykonał zadania. W dużej mierze dzięki wzajemnemu współdziałaniu osiągniemy więcej, bo przecież: *Współpraca to nie sentyment, to często konieczność ekonomiczna* – jak powiedział Charles Steinmetz.

Należy tu również podkreślić zaangażowanie wszystkich organizatorów i współorganizatorów spotkań zrealizowanych w ramach Bibliotecznej Ligi Powiatowej. Wszystkim należą się słowa podziękowania, które niejednokrotnie stanowią też dodatkową inspirację do dalszych inicjatyw motywujących siebie i innych do kolejnych działań kulturalno-edukacyjnych, podejmowanych w ramach różnych dobrych praktyk. Zapewne organizatorowi danego przedsięwzięcia towarzyszyło zdenerwowanie, ale stres w tym wypadku był niewątpliwie motywujący.

Biblioteki powiatowe oraz inni sojusznicy zadania odczuwali zawsze zaangażowanie wszystkich placówek terenowych, które włączyły się do współpracy. Dzięki takiemu działaniu wzmocniono relacje zawodowe i nie tylko, zacieśniono także więzi partnerskie nie tylko w obrębie bibliotek. Zespół współpracujący w oparciu o pozyskane wnioski z przeprowadzonego sondażu, planuje kolejne wydarzenia przy wsparciu partnerów. Staramy się przez różne działania biblioteczne *pozyskać nowych fanów książnic*. Ponadto jak napomknął Łukasz Gołębiwski: *zaciekawieć - to misja edukacji, to nasza misja, ludzi, którym zależy na czytelnictwie, a jednocześnie dążymy do poprawienia niekorzystnych statystyk czytelnictwa.*

Należy też dodać, że niektóre zorganizowane wyjazdy na spotkania poszerzono o odwiedziny placówek po tzw. drodze. To pozwoliło na poznanie innych bibliotek, podpatrzenie ich warsztatu. Pozyskane informacje praktyczne przez odbiorców, zapewne przyczynią się do przełamania panującego jeszcze miejscami stereotypu bibliotekarza, nie tylko w świadomości społecznej ludzi spoza branży, ale także wśród samych bibliotekarzy. Spotkania szkoleniowe mają również dodatkową korzyść, gdyż stanowią atrakcyjną alternatywę zawodową wyjazdów studyjnych mających m.in. na celu podnoszenie kompetencji fachowych.

Obecnie pozycja bibliotek i bibliotekarzy zmienia się pozytywnie, podnoszony jest prestiż biblioteki jako instytucji otwartej, inspirującej, animującej przestrzeń lokalną. Są to wartości nie do przecenienia. Ważne jest również wdrażanie pozyskanej na szkoleniach wiedzy przy realizacji innowacyjnych zadań bibliotecznych. Istotne jest by się nie „wypalić zawodowo” i nie poddać beznadziei.

Małgorzata Rokicka-Szymańska
Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
w Białymstoku

Standard RDA – korzyści i problemy wdrażania

Środowiska bibliotekarskie na świecie od kilkunastu lat zajmują się tematem Resource Description and Access (RDA), nowego standardu zapisu danych bibliograficznych. W części krajów, (Stany Zjednoczone, Francja, Wielka Brytania, Niemcy) to rozwiązanie zostało już wdrożone, w innych trwają intensywne prace przygotowawcze. A gdzie w tych dyskusjach i pracach jest Polska i nasze bibliotekarstwo? Jakie kroki są podejmowane w związku z przygotowaniem i wdrożeniem nowego standardu katalogowania w Polsce na kilka miesięcy przed Kongresem IFLA (sierpień 2017)? Czy można skorzystać z doświadczeń innych krajów, które tę drogę mają już za sobą i jej efekty widzą już w swoich katalogach? Na te i inne pytania próbowali odpowiedzieć organizatorzy i uczestnicy spotkania „Standard RDA – korzyści i problemy związane z jego wdrożeniem” zorganizowanego przez Centrum NUKAT 14 października 2016 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. W spotkaniu wzięli udział: Gordon Dunsire, członek Komitetu Sterującego RDA oraz Renate Behrens z Biblioteki Narodowej we Frankfurcie, a polskie spojrzenie związane z głównym zagadnieniem spotkania zaprezentowali: Marta Cichoń z Biblioteki Narodowej, Leszek Śnieżko z Centrum NUKAT i Janusz Kaczmarek OP z Biblioteki Kolegium Filozoficzno-Teologicznego oo. Dominikanów w Krakowie.

Pierwszą sesję spotkania poprowadził Marcin Roszkowski z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. G. Dunsire w swoim wystąpieniu *Where is RDA in the bibliographic universe?*, wiele miejsca poświęcił zarządzaniu danymi za pomocą dostępnych narzędzi takich jak przeznaczone dla bibliotekarzy-katalogerów RDA Toolkit oraz przeznaczonego

dla administratorów i deweloperów baz danych Open Metadata Registry. Dunsire zwrócił uwagę na globalny zasięg standardu RDA, podkreślając jednocześnie dużą rolę lokalnego słownictwa, wariantów nazw i synonimów wpisywanych do tworzonych w RDA Toolkit słowników. Ta różnorodność na poziomie lokalnym jest potrzebna ze względu na udział w tworzeniu różnych grup bibliotekarzy. Do decyzji lokalnych central bibliograficznych pozostawiony jest zakres podawania określonych informacji w opisach. Przygotowane lub dopiero planowane są narzędzia pozwalające na konwersję danych do innych standardów zapisu danych (ISBD, BIBFRAME, DublinCore, LRM, schema.org). Zabiera to jednak wiele czasu, aby straty przy konwersji danych nie były zbyt duże. W kolejnym aspekcie swojej prezentacji G. Dunsire zauważył, że nawet bibliotekarze posługujący się płynnie językiem angielskim wolą w codziennej pracy korzystać z dokumentów przetłumaczonych na język macierzysty. Czasami jest to dostęp do pełnego tekstu RDA, a niekiedy tylko do referencji przygotowanych przez Komitet Sterujący RDA. Tempo i zakres tych prac tłumaczeniowych jest określany lokalnie, wymaga jednak czasu. Funkcjonująca już aplikacja RIMMF (RDA in Many Metadata Formats) ma ułatwiać wykorzystywanie różnych wersji językowych w katalogowaniu. Ważnym jest jednak, aby w erze globalizacji, także danych bibliograficznych, do ich tworzenia korzystać z tych samych instrukcji i wytycznych. Stałe identyfikatory np. URI są konieczne do zaistnienia danych bibliograficznych w sieci semantycznej.

Druga z zagranicznych prezentacji została zatytułowana *RDA in Europe* i zaprezentowała ją Renate Behrens. Przedstawiła drogę bibliotek Niemiec,

Austrii oraz niemieckiego obszaru językowego Szwajcarii do wdrożenia „RDA in D-A-CH”. Warto zauważyć, że pierwsza decyzja w tej sprawie zapadła jeszcze w 2001 r., a ostatecznie cały projekt zakończy się dopiero w grudniu 2016 r. Kilka lat trwały prace tłumaczeniowe, aby codzienną pracę bibliotekarzy uczynić łatwiejszą. Nad realizacją projektu czuwał utworzony w tym celu Komitet Standardów Bibliotecznych (Cooperation D-A-CH) wraz z działającymi w jego ramach grupami roboczymi zajmującymi się poszczególnymi aspektami procesu wdrożenia. Efektywność działania tego Komitetu (dokumenty robocze, deklaracje uczestników, instrukcje postępowania) i wypracowanego sposobu współpracy spowodowała, że zdecydowano o jego dalszym funkcjonowaniu po zakończeniu projektu „RDA in D-A-CH”. Ważnym elementem prac wdrożeniowych były szkolenia dla bibliotekarzy oraz przygotowywanie aktualizowanych regularnie materiałów metodycznych. Zapotrzebowanie na szkolenia związane ze standardem RDA zgłaszały do Deutsche National Bibliothek także instytucje nieuczestniczące w projekcie, ale planujące wdrożenie RDA w swoich katalogach. W pracy bibliotekarzy duże znaczenia ma dostęp do płatnego narzędzia RDA Toolkit. Aby zapewnić bibliotekarzom dostęp do zgromadzonych tam słowników i materiałów zorganizowano konsorcjum D-A-CH i to ono otrzymało licencje dostępu, ale tylko dla podmiotów niekomercyjnych. Innym źródłem informacji jest strona RDA Info Wiki (<https://wiki.dnb.de/display/RDAINFO/RDA-Info>), gdzie zamieszczone są różne dokumenty czy linki związane z tematem, a nie tylko te dotyczące wdrożenia projektu. Na zakończenie swojej prezentacji R. Behrens omówiła ostatnio przyjęte zmiany w strukturze RDA Steering Committee, a także najbliższe zadanie np. prowadzenie ciągłych prac tłumaczeniowych, aby wersje językowe były zgodne z oryginalnym standardem RDA.

W dyskusji po swoim wystąpieniu R. Behrens podkreśliła wielką rolę dokumentu policy statement, który jest obowiązkowym dokumentem i jasno określa możliwe postępowanie każdego katalogera. Rekordy tworzone zgodnie z tym dokumentem są w specjalny sposób znakowane w katalogu (w katalogu DNB jest dopiero ok. 17 tys. rekordów stworzonych wg zasad RDA). Korzyści widoczne dla użytkowników na dziś („powierzchniowe”) zdaniem G. Dunsire’a to m.in. rezygnacja z łacińskich skrótów w opisie bibliograficznym, możliwość korzystania ze słowników w poszczególnych językach czy rezygnacja z zasady trzech. Wielkie znaczenie,

jak zauważyła R. Behrens, ma także możliwość wymiany danych, która jest możliwa tylko wtedy, gdy dba się o standardy katalogowania. Podkreśliła, że zmiany w dawniej sporządzonych opisach wprowadzane są w miarę możliwości automatycznie w zakresie cech fizycznych. Nie jest to pierwsza tak duża zmiana w tamtejszym katalogu, ale nigdy nie pociągało to za sobą melioracji wszystkich danych.

Po przerwie drugą sesję spotkania poprowadziła Krystyna Sanetra z Biblioteki Jagiellońskiej. Jako pierwsza głos zabrała Marta Cichoń prezentując temat *Elementy RDA stosowane w opisie bibliograficznym w ramach zmian wprowadzanych przez Bibliotekę Narodową*. Na początku zaznaczyła, że zmiany wprowadzane przez centralną księżnicę Polski mają na celu działanie zorientowane na użytkownika. Standard RDA jako następcą angloamerykańskich zasad katalogowania AACR2 niesie ze sobą pewne ograniczenia (np. struktura pól i podpól w nadal wykorzystywanym przez biblioteki formacie MARC 21) związane z nieprzystawianiem do rozwiązań przyjętych w Bibliotece Narodowej, która w swojej praktyce katalogowania opierała się i, co zostało podkreślone, dalej będzie się opierała na zasadach katalogowania wynikających z ISBD. Powstawanie danych bibliograficznych wzbogaconych elementami RDA prowadzić będzie do funkcjonowania rekordów hybrydowych w katalogu BN. Dlatego podchodząc pragmatycznie do możliwości przebudowania opisów bibliograficznych zdecydowano się na implementację tylko kilku elementów standardu RDA: poszerzenie informacji o opisie fizycznym (pola 336-338), rezygnacja z większości skrótów w opisie bibliograficznym i w rekordzie kartoteki haseł wzorcowych oraz odejście od zasady trzech wraz z nowym podejściem do stosowania hasła głównego w rekordach bibliograficznych. Zdaniem M. Cichoń w BN odrzucono te elementy RDA, które prowadzą do niespójności danych, natomiast będą wprowadzane do opisów elementy zwiększające i poprawiające dostęp do informacji.

Kolejnym było wystąpienie Leszka Śnieżki *RDA w katalogu NUKAT – konieczna zmiana czy ślepy zaulek?*. W Centrum prace nad wdrożeniem RDA zostały rozpoczęte już w 2010 r. Do dzisiaj zdecydowano się na wdrożenie wybranych elementów w opisach bibliograficznych (rezygnacja z zasady trzech, a od 17 października 2016 r. dodawanie pól 336-338), ale to dopiero początek drogi do rzeczywistego wdrożenia. L. Śnieżko zwrócił uwagę na światowe rozwiązania, które różnią poszczególne wdrożenia, jeśli nawet w trakcie prowadzonych prac podglądano efekty działań kolegów z innych krajów. Standard

RDA jest rozwiązaniem przygotowanym dla nowoczesnego katalogu, jakim niewątpliwie jest katalog NUKAT. Wymagają jednak rewizji dotychczas stosowane zasady zarówno w zakresie rekordów kartoteki haseł wzorcowych (forma dopowiedzenia w hasle ujednolicone dla tytułów filmów i wydawnictw ciągłych, osobne rekordy dla pseudonimów dotychczas podawanych w polach odsyłaczy całkowitych), jak i rekordów bibliograficznych (hasło główne z nazwą jednostki administracyjnej sprawującej władzę na określonym terytorium dla np. aktów prawnych). Zdaniem autora dużą niewiadomą pozostaje samo funkcjonowanie RDA, dla którego ukazują się cztery aktualizacje rocznie, a ich implementacje mogą zmieniać w sposób zasadniczy wcześniejsze dane. Czy jest sposób kontrolowania takich danych? Czy nakład pracy włożony w ich przygotowanie będzie adekwatny do oczekiwanego końcowego rezultatu? L. Śnieżko podkreślił stanowisko Centrum NUKAT, że RDA jest na tyle istotnym elementem obecnej rzeczywistości bibliograficznej, aby można było myśleć o rozwoju innych standardów z pominięciem RDA. Bibliotece, Jego zdaniem, do wyboru pozostają teraz dwie drogi: 1. obecnie stosowane zasady katalogowania wzbogacone wybranymi elementami RDA, 2. przekształcenie krajowych zasad do postaci zgodnej z RDA z uwzględnieniem lokalnych rozwiązań tam, gdzie przewidywany nakład pracy będzie niewspółmierny do uzyskanych korzyści. Co prawda obecnie wykorzystywane systemy biblioteczne nie radzą sobie w pełni z danymi w standardzie RDA, ale narzędzia informatyczne się zmieniają i prawidłowo przygotowane dane będą mogły funkcjonować w przyszłych oprogramowaniach. Standard RDA to nie tylko tekst zasad, ale także wiele słowników, których włączenie do rejestrów RDA Toolkit będzie miało istotne znaczenie dla funkcjonowania naszych rekordów w międzynarodowej wymianie informacji.

Ostatnie wystąpienie Janusza Kaczmarka *RDA-PL? Czy RDA może i czy powinien zastąpić polskie przepisy katalogowania?* było spojrzeniem informatyka zajmującego się m.in. konwersją danych między różnymi systemami bibliotecznymi. Autor podkreślił, że dane bibliograficzne powinny być dobrze określone, spójne i możliwie trwałe, aby nie było potrzeby ich nieustannego poprawiania. Przypomniał drogę dochodzenia do ogłoszenia skonsolidowanej edycji zasad ISBD oraz polską historię publikowania wytycznych związanych z opisem bibliograficznym, niemal równoległego z dokumentami oryginalnymi. J. Kaczmarek zwrócił uwagę, że bibliotekarze katalogujący różne dokumenty

opierają się w swojej pracy na ustaleniach z czasów katalogów kartkowych, a działają w zupełnie zmienionej rzeczywistości – w katalogach komputerowych. W swojej pracy polscy bibliotekarze korzystają z „bryków”, jak autor nazwał publikowane dla poszczególnych typów dokumentów instrukcje formatu MARC 21. Bibliotekarze w swojej pracy powinni dokładać wszelkich starań, aby sporządzane opisy bibliograficzne były zgodne ze źródłowymi dokumentami metodycznymi, a nie ich lokalnymi interpretacjami. Bez tego nie będzie możliwa na większą skalę wymiana danych. Zakres zmian związanych ze standardem RDA wprowadzanych przez Bibliotekę Narodową lub Centrum NUKAT został określony jako kosmetyka dotychczasowych rozwiązań, której interpretacje można odnaleźć w zasadach ISBD lub w publikowanych przed laty polskich normach. Czy RDA wymusza tworzenie nowych zasad? Czy może na początek wystarczy rewizja dotychczasowych reguł? Zdaniem J. Kaczmarka dalsze utrzymywanie obecnego stanu rzeczy może doprowadzić do tego, że w bibliotekach będą zgromadzone bogate zbiory, do których jednak użytkownikom nie uda się w żaden sposób dotrzeć albo rezultaty wyszukiwania nigdy nie będą pełne. Na zakończenie swojego wystąpienia J. Kaczmarek postawił bardzo ważne pytania, które z pewnością zadaje sobie wielu polskich bibliotekarzy: Czy bibliotekarze, biblioteki i agencje bibliograficzne są w stanie porozumieć się? Kto miałby to zainicjować, kto miałby tym kierować? Ożywione brawa na zakończenie wystąpienia wyraźnie wskazywały na celność postawionych pytań. Czy znajdziemy na nie wkrótce odpowiedzi?

W końcowej dyskusji potwierdzenie znalazła wstępna gotowość Biblioteki Narodowej do współpracy w obszarze ustalenia wspólnych zasad katalogowania. Kraje, w których ogłoszono już start procesu wdrożenia RDA, dochodziły do tego przez lata i pracowały nad tym wieloosobowe zespoły. Spotkanie zorganizowane przez Centrum NUKAT jest pierwszym krokiem w ogólnopolskiej dyskusji o nowych zasadach katalogowania, potrzebie zmian oraz kierunkach, jakie powinny przyjąć te zmiany. Grono dyskutantów tych zagadnień powinno być na tyle szerokie, aby uwzględnione zostały potrzeby wszystkich typów bibliotek i ich specyfika. Nowym rozwinięciem akronimu RDA niech będzie – radość daje aktywność!

Iwona Wiśniewska
Biblioteka Uniwersytetu
Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

70 lat

Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu

W dniu 28 września 2016 r. Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu świętowała siedemdziesięciolecie swojej działalności.

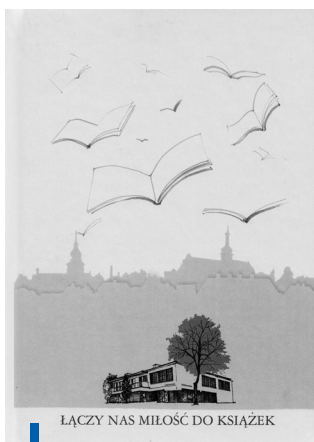
Na początek kilka ważniejszych dat z historii. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Sieradzu powstała, jak wiele innych w kraju, w 1946 r., powołana na mocy dekretu o bibliotekach. W początkowym okresie najważniejszym zadaniem była rozbudowa zbiorów bibliotecznych i tworzenie powiatowej sieci bibliotecznej. W 1954 r. biblioteka powiatowa połączyła się z biblioteką miejską, tworząc Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną (PiMBP). W tym czasie znacznej poprawie uległa baza lokalowa, co pozwoliło na prowadzenie działalności upowszechnieniowej. Przełomowym rokiem był rok 1964 – biblioteka otrzymała wówczas nowy, wybudowany na jej potrzeby lokal przy ulicy Żwirki i Wigury, w którym mieści się do dziś. Wtedy też na patrona biblioteki wybrano Władysława Broniewskiego. Kolejny, ważny dla biblioteki moment, to reforma administracyjna w 1975 r. i powstanie województwa sieradzkiego. W miejsce PiMBP powołano wtedy Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. Tutaj znalazł siedzibę zarząd sieradzkiego Okręgu (od 1999 r. – Oddziału) Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Ostatnia dekada XX w. upłynęła pod znakiem komputeryzacji, zapoczątkowanej w 1991 r. W dniu 2 stycznia 1995 r. ruszyła pierwsza w kraju wśród bibliotek publicznych, całkowicie zautomatyzowana wypożyczalnia książek w systemie SOWA. Biblioteka w Sieradzu była prekursorem w automatyzacji bibliotek publicznych w miastach i gminach na terenie województwa, za co została uhonorowana

prestżowym wyróżnieniem – nominacją do Nagrody IKAR'96. W 1999 r. nastąpiło ponowne przekształcenie biblioteki – w konsekwencji reformy administracyjnej kraju w miejsce biblioteki wojewódzkiej powstała Powiatowa Biblioteka Publiczna – samorządowa instytucja kultury powiatu sieradzkiego. W 2006 r. Zarząd Główny SBP przyznał bibliotece medal „Bibliotheca Magna Perennisque” za wybitne zasługi na rzecz bibliotekarstwa. Rok 2009 obfitował w tak ważne wydarzenia, jak inauguracja Cyfrowej Ziemi Sieradzkiej i członkostwo w Federacji Bibliotek Cyfrowych. Przez całe siedemdziesięciolecie prowadzono bogatą działalność na rzecz lokalnego środowiska i dzięki temu doskonale wkomponowała się w życie kulturalne miasta, powiatu, województwa.

W historii biblioteki zapisało się wiele osób, związanych zawodowo z biblioteką. Byli to dyrektorzy: Eugenia Wojciszewska, Zbigniew Lis, Edward Siekowski, Adam Fudała, Zofia Sobczak, Krystyna Brodowska, Janina Andryszczak i Hanna Krawczyk. Trzeba wspomnieć też niektórych, długoletnich jej pracowników: Jadwigę Lew-Starowicz, Annę Jędras, Helenę Barbarę Różańską-Piątek, Marię Fabisiewicz, Annę Wrąbel, Wandę Galus, którzy pracowali tutaj przez całe swoje zawodowe życie, tak jak i pisząca te słowa.

Urodzinowe uroczystości zorganizowano w dwóch terminach – w godzinach południowych i wieczornych, bowiem dostojna jubilatka nie pomieściłaby jednorazowo tak dużej liczby oczekiwanych gości. Witając ich, dyrektor Hanna Krawczyk stwierdziła: *Biblioteka żyje życiem tych, którym służy. Dostosowując się do ich potrzeb i oczekiwań, przez minione siedemdziesiąt lat podlegała ciągłym zmianom,*

Fot. Archiwum Biblioteki

niezmiennie jednak największą tutaj wartością pozostają książki i czytelnicy.

Na uroczystość licznie przybyli bibliotekarze, m.in. z sąsiednich bibliotek miejskich i powiatowych, kierownicy gminnych i miejsko-gminnych bibliotek publicznych powiatu sieradzkiego oraz bibliotekarze emerytowani i aktualnie zatrudnieni w PBP. Z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi przybyli dyrektor Barbara Czajka i Małgorzata Cegielko.

Swoją obecnością bibliotekę zaszczytili dyrektorzy instytucji kultury – muzeów, galerii sztuki, centrów i domów kultury, a także szkół, przedszkoli i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Nie zabrakło też przedstawicieli lokalnych firm, które w minionych latach niejednokrotnie wspierały działania biblioteki, a także stowarzyszeń i innych organizacji, na co dzień współpracujących z biblioteką przy realizacji swoich statutowych zadań.

Wśród gości znaleźli się przedstawiciele władz samorządowych, m.in. starosta powiatu sieradzkiego Mariusz Bądzior, wicestarosta Marek Kanicki, przewodniczący rady powiatu Henryk Waluda, radni Sylwia Dęga-Frątczak i Edward Szewczyk. Władze miasta reprezentowali prezydent Sieradza Paweł Osiewała i przewodniczący rady miejskiej Mirosław Owczarek.

Dyrektor Hanna Krawczyk szczególnie ciepło powitała czytelników i sympatyków biblioteki oraz jej dawnych pracowników. Szczególnie, płynące z głębi serca słowa uznania skierowała do trzech obecnych na sali emerytowanych pań dyrektor: Zofii Sobczak, Krystyny Brodowskiej i Janiny Andryszczak.

Siedemdziesięciolecie biblioteki to dobra okazja, aby przyjrzeć się miejscu, jakie zajmuje ona

w określonej przestrzeni społecznej. Zamiast jednak opowiadać o dziejach jubilatki, Hanna Krawczyk zaprosiła zebranych do obejrzenia dwóch krótkich filmów, prezentujących historię oraz aktualną ofertę biblioteki. Jako pierwszy przypomniano film „60 lat biblioteki w Sieradzu”, zawierający m.in. wypowiedzi i wspomnienia bibliotekarzy z Sieradza, Łasku, Szadku, Konopnicy i Złoczewa. Drugi film, zatytułowany „70 lat czytamy razem”, przygotowany przez Joannę i Aleksandra Chachułów z Sieradzkiej Telewizji Regionalnej, prezentuje działalność sieradzkiej księżnicy w latach 2007-2016. Film dostępny jest na stronie internetowej www.pbp.sieradz.pl w zakładce *Relacje* lub www.sieradzkatv.pl.

Kulminacyjnym punktem jubileuszowych uroczystości była prezentacja wyjątkowej publikacji pod znamienym tytułem *Łączy nas miłość do książek*, wydanej z inicjatywy Fundacji Wspierania Kultury Miasta Sieradza. Jak stwierdził Michał Kłos – prezes Fundacji, wydanie książki to niewątpliwie najlepszy sposób uczczenia jubileuszu biblioteki. Książka zawiera ponad pięćdziesiąt subiektywnych wypowiedzi, wspomnień i refleksji ludzi, którzy w ciągu minionych lat nawiązali bliższy kontakt z sieradzką księżnicą. Zebraniem materiałów, ich wyborem i uporządkowaniem zajął się czteroosobowy zespół redakcyjny: Hanna Krawczyk – przewodnicząca, pomysłodawczyni takiej formy książki, oraz Krystyna Brodowska, Grażyna Łacina i Małgorzata Szymlet-Piotrowska. Redakcji dokonała Ita Turowicz, sieradzanka z urodzenia, znana dziennikarka, ceniony profesjonalny redaktor, autorka kilku książek. Ze względu na różnorodność materiałów, ustalanie podawanych faktów, które należało sprawdzić w źródłach, lub chociażby ujednolicić pisownię różnych nazw i wyrażań.

Autorzy to przedstawiciele różnych zawodów, osoby w różnym wieku, dla których kontakt z książką jest nieodzownym elementem codzienności. Wszystkie teksty to bardzo osobiste historie spotkań z biblioteką i książką, opowiedziane ze swadą, z poczuciem humoru, budzące emocje, zapadające w pamięć.

Całość materiału podzielono na dwie części. Część pierwsza, *Pejzaż z biblioteką w tle*, to 35 artykułów napisanych przez czytelników. Wśród nich znalazły się naukowe autorytety: profesorowie Stanisław Balbus i Tadeusz Olejnik; ponadto dziennikarze, literaci, krajoznawcy, poeci, regionaliści, m.in. Jacek Fr. Brzostowski, Barbara Cichecka, Paweł Duraj, Jan Erenc, Krzysztof Gara, Paweł Gołąb, Paweł Jezierski, Zygmunt Kamiński, Maria Kaźmierczak, Danuta Kierocińska, Dagmara Kos, Jerzy Kowalski, Wit L. Leśniewicz, Alicja Nyziak, Tomasz Oszczę-

Fot. Archiwum Biblioteki

da, Bartłomiej Pawlik, Jan Pietrzak, Tomasz Pokornowski, Andrzej Ruszkowski, Ryszard Sierociński, Elżbieta Stefańczyk, Tomasz Stępiński, Wiesława Sujecka, Jan Krzysztof Szczęsny, Małgorzata Szymlet-Piotrowska. Swoje wspomnienia spisali też czytelnicy, którzy przez krótki czas pracowali w tej bibliotece, jak Ignacja Buda, Urszula Bugaj, Wiesława Chlebowska, Maria Duszka, Andrzej Gawroński, Ewa Jaśkiewicz, Wiesława Kruszek i Marek Urbański.

W drugiej części książki, *Biblioteka z bliska*, wypowiedzi się bibliotekarze aktualnie pracujący w PBP oraz ci, którzy związali z nią całe swoje zawodowe życie. W wypowiedziach Zofii Sobczak, Krystyny Brodowskiej, Janiny Andryszczak, Grażyny Łaciny, Zofii Wencwel, Iwony Śmiałkowskiej, Wandy Galus, Marii Fabisiewicz, Doroty Jędrzejewskiej, Barbary Rosińskiej, Roberta Sobieraja, Katarzyny Szumskiej, Anny Wrąbel, Zofii Anny Olechnowicz i Hanny Krawczyk czuje się radość z wykonywanej pracy oraz dumę z nie tylko własnych osiągnięć. Po lekturze tych wypowiedzi redaktor Ita Turowicz przyznała, że bibliotekę uważała dotychczas za miejsce bardzo spokojne, statyczne, niełatwo ulegające postępowi i zmianom, a tu taki fajerwerk wydarzeń, pomysłów, kreacji. *Miłe ciepło ogarnia mnie na myśl, że dostrzeżona i doceniona została ta wyjątkowość i pasja, która tylko niektórych ludzi predestynuje do zawodu bibliotekarza* napisała Hanna Krawczyk w artykule *Siedemdziesiąt lat to niewiele*.

Wszystkie artykuły składają się na spójny obraz biblioteki na różnych etapach jej rozwoju. Może warto krótko scharakteryzować chociaż niektóre tematy. Bibliotekę, mieszczącą się jeszcze przy ulicy Warckiej, wspomina m.in. prof. Stanisław Balbus, pierwszą wiadomość o budowie nowego lokalu podaje Ryszard Sierociński. Nowy budynek i kolejne jego ulepszenia aż do ostatniego kapitalnego remontu opisała Krystyna Brodowska. Od Tomasza Oszczędy dowiedzieć się można o losach pomnika patrona biblioteki – Władysława Broniewskiego. Powstawanie *Leksykonu miasta Sieradza* wspomina prof. Tadeusz Olejnik. Spotkania z pisarzami – Janem Sztudyngierem, Andrzejem Brychtem, Teodorem Goździkiewiczem, Wiesławem Myśliwskim, Andrzejem Trepką i innymi – stanowią temat wielu zamieszczonych w książce wypowiedzi, zarówno czytelników, jak i pracowników biblioteki. Współpracę z instytucjami i organizacjami społecznymi, także tymi nieformalnymi, opisała Hanna Krawczyk. Andrzej Gawroński podzielił się swoimi wspomnieniami związanymi z opracowaniem *Bibliografii województwa sieradzkiego 1975-1998*, którą uważa za jeden z ważniejszych sukcesów biblioteki. Wprowadzanie nowych technologii w pracy biblioteki przedstawiła Krystyna Brodowska – zaczęło się ono przed 25 laty od współpracy z twórcą oprogramowania bibliotecznego SOWA Leszkiem Masadyńskim. Współpraca ta trwa do dziś, a z okazji

jubileuszu biblioteka otrzymała najnowszą wersję oprogramowania SOWA2SQL.

Publikację, liczącą prawie 300 stron, wzbogaca blisko 200 fotografii czarno-białych i kolorowych oraz dwa indeksy: indeks gości biblioteki, którzy spotkali się z czytelnikami; indeks osób występujących w tekstach; łącznie obejmujące blisko 1,1 tys. nazwisk. Oprawę graficzną wykonał artysta plastyk Paweł Duraj, a zawarte wewnątrz rysunki – artysta plastyk Aleksy Nowak. Książka została wydana przez agencję wydawniczą „Prof-Art” na zlecenie Fundacji Wspierania Kultury Miasta Sieradza, która zabiegała też o pozyskanie niezbędnych funduszy – w postaci grantu z Urzędu Miasta Sieradza, ze środków Powiatu Sieradzkiego, z darowizn firm i osób prywatnych. Tytuł książki zaczerpnięty został ze wspomnienia jednego z jej autorów – prof. Tadeusza Olejnika, które rozpoczyna się łacińską sentencją *Amor librorum nos unit* (Łączy nas miłość do książki). To hasło jednoczy nie tylko bibliotekarzy, pisarzy, publicystów i dziennikarzy, lecz szerokie kręgi ludzi zauroczonych piękną poezją, wspaniałymi powieściami, arcydziełami literatury polskiej i światowej. A książka zawsze kojarzy się z biblioteką – skarbnicą mądrości.

Jubileusz biblioteki uświetniła przygotowana we współpracy z sieradzkim Biurem Wystaw Artystycznych wystawa książki artystycznej i fotografii pod przewrotnym tytułem „Zastosowania”, autorstwa łódzkiego artysty Macieja Jabłońskiego, który w żartobliwy i dowcipny sposób pokazał, do

czego może służyć książka i jak nietypowo można ją wykorzystać.

Kiedy nadeszła pora na jubileuszowe życzenia, gratulacjom, kwiatom i podarunkom nie było końca. Otrzymane piękne obrazy ozdobiły ściany wypożyczalni i czytelnicy, a tak miłe bibliotekarzom książki – wśród nich szczególnie dar prof. Olejnika w postaci egzemplarza *Krzyżaków* z limitowanej edycji na 600-lecie zwycięstwa pod Grunwaldem – zasiła zbioru biblioteki. Oczywiście nie zabrakło urodzinowego tortu i odśpiewanego *Sto lat* dla Jubilatki.

Jubileusz relacjonowały sieradzkie media, licznie obecne na uroczystości. Informacje o wydarzeniu ukazały się w wersji drukowanej (m.in. w „Nad Wartą” nr 40) oraz w Internecie. Rozgłośnie radiowe kilkakrotnie emitowały jubileuszowe informacje, a lokalna telewizja przygotowała audycję dla mieszkańców Sieradza.

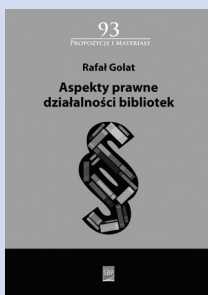
Jan Sztudynger, którego zacytowała w książce Krystyna Brodowska, napisał: *Niech nam żyje Jubilatka, co tak pięknie gubi latka!* Zdaniem prezydenta Sieradza Pawła Osiewały, 70-latka ma się dobrze, nie wybiera się na emeryturę, spodziewać się można, że nie zwolni tempa. Starosta sieradzki Mariusz Bądzior uznał, że po przeprowadzonym kilka lat temu generalnym remoncie biblioteka jest jedną z najnowocześniejszych i najpiękniejszych placówek kulturalnych w regionie. Każdy, kto zawita w jej gościnne progi, z całą pewnością zgodzi się z tą opinią.

Grażyna Łacina

Już w sprzedaży nowa publikacja z serii „Propozycje i Materiały”

Aspekty prawne działalności bibliotek

Rafał Gołat

Stron 200, cena 35,00 zł

W publikacji, podzielonej na trzy części, omówione zostały podstawowe aspekty prawne, dotyczące działalności bibliotek. W części pierwszej autor skoncentrował się na przedstawieniu systemowego zróżnicowania bibliotek oraz ich organizacji, także w aspekcie pracowniczym i finansowym. Część druga poświęcona została zagadnieniom prawnym, związanym ze zbiorami bibliotek oraz ich obowiązkami w zakresie ochrony i udostępniania danych. W trzeciej części zestawiono różne konteksty aktywności bibliotek, biorąc pod uwagę w szczególności ich zadania i zakresy działalności, informatyzację bibliotek, ich opodatkowanie oraz zawierane przez biblioteki umowy.

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep; sprzedaz@sbp.pl>)

©Depositphotos/Pavel Losevsky

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Wielka akcja szukania książek

„Książka GO” – to zabawa wzorowana na grze Pokemon GO, którą dla swoich czytelników zorganizowała WiMBP w **GDAŃSKU**. Tylko zamiast pokemonów należało znaleźć książki ukryte w różnych częściach miasta, m.in. w parkach. Wskazówki dotyczące ich lokalizacji podano na stronie internetowej biblioteki oraz na Facebooku. Znalazca książki, zanim stał się jej właścicielem, musiał zrobić zdjęcie okładki i „wrzucić posta”, aby inni wiedzieli, że publikacji tej nie należy już szukać. Atrakcyjna formuła zabawy i równie atrakcyjne tytuły książek (przede wszystkim nowości wydawnicze) przyciągnęły ok. 5 tys. osób zaopatrzonych w smartfony. Wszystkie książki zostały odnalezione – w sumie 30 egzemplarzy.

Zamiast pokemonów będą szukać... książek : możesz do nich dołączyć / Ewa Andruszkiewicz // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 188 (12 VIII), dod. Trójmiasto, s. 15 ; Książka GO – gra miejska / Paweł Braun ; rozm. przepr. Ksawery Tyzo // *Nasz Gdańsk*. – 2016, nr 10, s. 17

Z książką na start

Po WiMBP w Gdańsku akcja „Z książką na start” ruszyła w bibliotekach w **SOPOCIE, RUMI, REDZIE, WEJHEROWIE i TCZEWIE**. Jej odbiorcami są sześciolatki oraz ich rodzice. Jak czytamy w „Dzienniku Bałtyckim”, w ramach akcji organizator, Fundacja Metropolia Dzieci, zaprasza do bibliotek po odbiór bezpłatnej książki i Paszportu Bibliotecznego, czyli Pakietu Startowego Małego Czytelnika. *Mały Czytelnik będzie zbierał pieczątki za każdą wizytę zakończoną wypożyczeniem m.in. jednej książki z księgozbioru dziecięcego, a po uzbieraniu 10 pieczątek otrzyma imienny dyplom potwierdzający jego czytelnicze zainteresowania.*

Gratka dla młodych książkożerców / (EA) // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 211 (9 IX), dod. Trójmiasto, s. 12

Mediateka pod miastem

W **STRASZYNIĘ** koło Pruszcza Gdańskiego kosztem przeszło 3 mln zł powstała mediateka, filia biblioteki gminnej. Na jej potrzeby wyremontowano i przebudowano zabytkowy budynek dworca PKP z początku XX w. (linię kolejową zamknięto kilkanaście lat temu), przejęty przez gminę.

To wyjście naprzeciw potrzebom miejscowości, która rozwija się bardzo dynamicznie. Bliskość Gdańska sprawia, że wielu ludzi buduje tutaj swoje domy, kupuje mieszkania; powstają różne organizacje społeczne i stowarzyszenia, mieszkańcy zainteresowani są uczestnictwem w życiu kulturalnym.

Mediateka w Straszynie / Dorota Karaś // *Gazeta Wyborcza*. – 2016, nr 191 (17 VIII), dod. Trójmiasto, s. 4 ; Pierwszą w kraju mediatekę na wsi otworzą w Straszynie / Agata Cymańska // *Dziennik Bałtycki* – 2016, nr 274 (24 XI), s. 3

Po Kwidzynie książki krążą

Bookcrossing w **KWIDZYNIĘ** jest akcją długofalową, dobrze przemyślaną. Biblioteka Miejsko-Powiatowa stopniowo rozwija sieć punktów, gdzie można wymieniać się książkami. Najpierw były to przychodnie lekarskie, następnie urzędy. Pierwsze książki na zachętę dostarcza biblioteka. Do akcji dość licznie włączają się mieszkańcy, przynosząc swoje lektury. Regały z ogólnodostępnymi książkami ostatnio pojawiły się także na ulicach: w ubiegłym roku na deptaku przed biblioteką (regał połączony z ławką – tzw. szławką), w tym roku na placu przed kwidzyńską katedrą. Regał stojący na placu powstał w ramach budżetu obywatelskiego. Codziennie rano jest otwierany, a na noc zamknięty. Pomysł regału został pozytywnie przyjęty na Facebooku, dostał dużo „lajków”.

Bookcrossing po kwidzyńsku / Arkadiusz Kosiński // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 176 (29 VII), dod. Kurier Powiatu Kwidzyńskiego, s. 5

Biblioteka zachęca do dzielenia się rodzinnymi opowieściami

Młody naukowiec i nauczyciel Piotr Smoliński – prowadzący Klub Literatury i Sztuki im. Grażyny Pytki przy Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w **KARTUZACH** – jest pomysłodawcą oraz koordynatorem projektu „Historie kartuzian”. *Chcielibyśmy w formie opowieści uwiecznić historie ludzi, zapisać wspomnienia związane z konkretną pamiątką rodzinną, przedmiotem, szczególnie rzecz przechowywaną z dziada pradziada – mówiła dziennikarce „Tygodnika Kartuzy” dyrektorka biblioteki Kazimiera Nowicka. – (...) Mogą to być szczególne nagrody, odznaczenia, świadectwa, przedmioty codziennego użytku, zachowane listy czy zdjęcia. Całość złoży się na album, którego wydanie zapowiadane jest na 2018 r. Projekt obejmuje również organizację spotkań, podczas których respondenci będą dzielić się swoimi historiami z innymi mieszkańcami miasta.*

Kartuzianie piszą historie / Janina Stefanowska // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 211 (9 IX), dod. Tygodnik Kartuzy, s. 7

Książnica prof. G. Labudy

Zbiór ponad 26 tys. wol. prof. Gerarda Labudy znajdzie się w jednym miejscu. Marszałek województwa pomorskiego, Mieczysław Struk, przekazał dofinansowanie na powstanie Książnicy przy Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w **WEJHEROWIE**. *Utworzenie Książnicy (...) ma na celu wzbogacić ofertę kulturową i turystyczną regionu – czytamy w „Gryfie Wejherowskim”. Niewątpliwie pomocne będą multimedialne i interaktywne rozwiązania zastosowane w Książnicy. Wartość tej inwestycji to 3,8 mln zł. Budynek ma być gotowy do czerwca 2018 r.*

W 2016 r. obchodzono setną rocznicę urodzin zmarłego przed kilkanaście laty historyka rodem z Kaszub. W filii gdańskiej WiMBP odbyły się trzy spotkania jemu poświęcone.

Są pieniądze na Książnicę / Tomasz Smuga // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 164 (15 VII), dod. Gryf Wejherowski, s. 5; Pamięci prof. Labudy / (Ij) // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 258 (4 XI), dod. Trójmiasto, s. 15

Wolontariat nie tylko w bibliotece

Pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w **MALBORKU** od lutego ub.r. współpracują z młodą wolontariuszką z Francji, Léą Déchamps-Gervais, która w tamtejszej Mediatece prowadzi kawiarenkę językową. Malborscy bibliotekarze

zachęcają inne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe do poszukiwań wolontariuszy. 9 listopada 2016 r. w Mediatece w Malborku odbyło się spotkanie.

Jak pozyskać wolontariusza? // *Gazeta Malborska*. – 2016, nr 42 (19 X), s. 14

Jak w konfesjonale

Że biblioteka to w dzisiejszych czasach nie tylko miejsce gromadzenia i udostępniania książek, potwierdza Elżbieta Kosińska-Róg, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w **SŁAWNIE**. *Biblioteka to takie miejsce, gdzie ludzie przychodzą, siadają, opowiadają na przykład, który lekarz jest dobry, który niedobry, która apteka ma droższe leki, a która tańsze, który nauczyciel jest sprawiedliwy, a który według dzieci niesprawiedliwy... – mówi w wywiadzie dla „Dziennika Sławińskiego”. – My to wszystko musimy wysłuchiwać. Czyli mamy właściwie taki minikonfesjonał. Wiemy o różnych sprawach, które w mieście się dzieją. Ale też czasami spotykamy się z wyzwiskami. Jak ktoś sobie wypije „ćwiartkę”, a akurat burmistrz nie dał mu dotacji mieszkaniowej, to przychodzi do nas i tu się wyżywa...*

Jak na spowiedzi / Robert Gębuś // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 146 (15 VII), dod. Dziennik Sławiński, s. 11

Głośno w kwidzyńskiej bibliotece

Marek Krukowski – legendarny zwycięzca leturniejów – w 2014 r. przekazał swój niezwykle bogaty zbiór książek i płyt winylowych Bibliotece Miejsko-Powiatowej w **KWIDZYŃNIE**. Miłość do muzyki, zwłaszcza poważnej zaowocowała 4 tys. czarnych krążków. Obecnie kwidzyńnianin swoją muzyczną pasją zaraża czytelników biblioteki. W ramach cyklu „Będzie głośno!” prezentowane są doskonałe brzmieniowo nagrania, perełki fonografii.

Muzyka z czarnych płyt / (fox) // *Kurier Kwidzyński*. – 2016, nr 36 (7 IX), s. 13

„Aferalne” Wybrzeże

Już po raz piąty odbyła się w **GDAŃSKU** Afera Kryminalna. Tym razem oprócz wydawnictwa Oficyna i WiMBP w organizację przedsięwzięcia zaangażowały się Miejska Biblioteka Publiczna w **GDYŃ**, Stacja Kultura w **RUMI** oraz Powiatowa Biblioteka Publiczna w **WEJHEROWIE**. Każde z tych miast gościło twórców literatury kryminalnej, m.in. Marcina Wrońskiego, Marka Krajewskiego czy Katarzynę Puzyrską. W sumie z czytelnikami

spotkało się 17 pisarzy. Na Wybrzeże przyjechali także reżyser Janusz Majewski i aktor Bronisław Cieślak (serialowy porucznik Borewicz). W ramach festiwalu przeprowadzone zostały warsztaty pisarskie, w tym dla młodzieży. Nie zabrakło gier miejskich (np. w klimacie PRL-u) i napadu na bank – zabawy z udziałem techników kryminalnych. Część wydarzeń nawiązywała do lokalnej historii. Tak było m.in. w przypadku spaceru po Wejherowie w towarzystwie Piotra Schmandta, autora kryminałów retro rozgrywających się w tym mieście.

Przyjedzie porucznik Borewicz / Katarzyna Sudół // *Gazeta Wyborcza*. – 2016, nr 245 (19 X), dod. Trójmiasto, s. 5 ; Dla tych, którzy lubią czytać o zbrodniach / Tomasz Rozwadowski // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 244 (18 X), s. 18 ; Polskie kryminały idą na eksport / Jolanta Świetlikowska ; rozm. przepr. Marek Adamkowicz // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 247 (21 X), s. 18 ; Afera Kryminalna w czterech miastach / Tomasz Rozwadowski // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 247 (21 X), dod. Będzie się Działo, s. II ; Weekend z kryminałem / Barbara Gusman ; rozm. przepr. Tomasz Smuga // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 247 (21 X), dod. Gryf Wejherowski, s. 11 ; Afera kryminalna w Stacji Kultura Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rumi / Tomasz Modzelewski // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 247 (21 X), dod. Gonicz Rumski, s. 13

Nowości dla gimnazjalistów

Dzięki dotacjom ministerialnym w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” księgozbiory trzech gimnazjalnych bibliotek w **STAROGARDZIE GDAŃSKIM** wzbogacią się o nowe tytuły. W sumie samorząd otrzymał 36 tys. zł.

Gimnazjalisto, lubisz czytać? Idź po książkę do szkolnej biblioteki! Tu znajdziesz nowości / Ewa Macholla // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 193 (19 VIII), dod. Dziennik Kociewski, s. 6

Dzień głośnego czytania

Akcję głośnego czytania zorganizowano w Szkole Podstawowej nr 9 w **MALBORKU**. W trakcie przerw lekcyjnych uczniowie i nauczyciele czytali w bibliotece szkolnej utwory Tuwima i Brzechwy. Dzieci miały okazję również posłuchać fragmentów z książki Kornela Makuszyńskiego czy Joanny Olech. Dodatkową atrakcją były zagadki przygotowane przez pracowników biblioteki.

Moda na głośne czytanie w bibliotece „dziewiątki” / Adam Liszewski // *Gazeta Malborska*. – 2016, nr 40 (5 X), s. 14

Zbiory multimedialne w jednym miejscu

O nowy dział – Mediatekę – wzbogaciła się Biblioteka Miejsko-Powiatowa w **KWIDZYNIE**. Mediateka gromadzić będzie zbiory multimedialne, audiobooki, filmy, komiksy, a od stycznia 2017 roku muzykę

na płytach winylowych – informuje Piotr Widz, dyrektor placówki.

Komórka powstała dzięki zgromadzeniu w jednym miejscu zbiorów multimedialnych z różnych filii. Szef placówki ma nadzieję, że we współtworzeniu działu pomogą czytelnicy. Liczy na ich odpowiedź odnośnie tego, co kupić, by zbiory cieszyły się powodzeniem.

Zajrzyjcie do Mediateki / Arkadiusz Kosiński // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 235 (7 X), dod. Kurier Powiatu Kwidzyńskiego, s. 5

Szkolny DKK

W Bibliotece Szkolnej w **WICKU** w powiecie lęborskim, zainaugurowano Dyskusyjny Klub Książki. Należą do niego uczniowie z klas II A i IV B tamtejszej Szkoły Podstawowej. Podczas pierwszego spotkania dzieci stworzyły tygodniowy ranking książek wartych przeczytania. Polecały w nim m.in. *Króla Lwa*, *Biuro detektywistyczne Lassego i Mai*, *Tajemnice miłości* czy *Opowieści z Narnii*. Spotkania szkolnego DKK odbywają się w środy. By należeć do klubu, wystarczy tylko przyjść do biblioteki i chcieć rozmawiać o książkach – zachęcają obecni jego uczestnicy.

Dyskusyjny klub książki... juniora! / oprac. EL // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 258 (4 XI), dod. Echo Ziemi Lęborskiej, s. 2

Kulturalnie i... plażowo

Poświęcony polskiej kulturze na świecie, jeden z najbardziej opiniotwórczych portal Culture.pl prowadzony przez Instytut Adama Mickiewicza, wskazał filię Miejskiej Biblioteki Publicznej w **SOPOCIE** – Sopotekę jako jedną z 10 najbardziej fascynujących przestrzeni bibliotecznych w Polsce. Zająła ona w rankingu portalu ósme miejsce.

Przestrzeń biblioteki inspirowana jest sopocką plażą i przyrodą, drewno łączy się tu z bielą i zielenią. Obok miejsc do spotkań czy pracy jest tu Strefa Koszy Plażowych (wyciszone indywidualne stanowiska) czy Strefy Plażowania, gdzie w lekturę zatopić się można na leżakach. Gorący sezon na kulturę trwa tu okrągły rok, każdego miesiąca odbywa się ponad 40 imprez.

Sopoteka w TOP 10 / Anna Dobiegała // *Gazeta Wyborcza*. – 2016, nr 256 (2 XI), dod. Trójmiasto, s. 4 ; Sopoteka jedną z najlepszych bibliotek w Polsce / Ewa Andruszkiewicz // *Dziennik Bałtycki*. – 2016, nr 263 (10–11 XI), dod. Trójmiasto, s. 11

Wybór:

IWONA JOĆ-ADAMKOWICZ,

GRZEGORZ GRZENKOWICZ

WiMBP im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku

Współpraca Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego z Uniwersytetem Palackim w Ołomuńcu

Biblioteka Teologiczna od czasu powołania jej w strukturach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego współpracuje ze wszystkimi bibliotekami teologicznymi w Polsce oraz z wieloma bibliotekami uczelni teologicznych w Europie. Szczególną uwagę zwraca owocna kooperacja z najbliższymi sąsiadami, do których należą biblioteki czeskich uczelni. Głównym celem wzajemnych kontaktów jest wymiana międzybiblioteczna bieżącej produkcji wydawniczej, a także uzupełnianie księgozbioru o brakujące tytuły i tomy. Porozumienia o wzajemnej współpracy pomiędzy Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego (dalej WT UŚ) w Katowicach, a Wydziałem Teologicznym św. Cyryla i Metodego Uniwersytetu Palackiego (dalej WT UP) w Czeskiej Republice została podpisana 12 marca 2012 r. przez ówczesnego dziekana WT UŚ ks. prof. Andrzeja Żądło i dziekan RNDr. Ivanę Vlková, Th.D.¹

Dzięki podpisanym umowom partnerskim pomiędzy uniwersytetami miałyśmy okazję do zapoznania się z działalnością i zbiorami biblioteki uniwersyteckiej oraz bibliotek wydziałowych Uniwersytetu im. F. Palackiego w Ołomuńcu, które odwiedziłyśmy w dniach 20-24.06.2016 r. w ramach programu Erasmus+.

Wyjazd do Czech poprzedziły wcześniejsze kontakty z kierownikiem biblioteki teologicznej im. Cyryla i Metodego Haną Frycovą, która przedstawiła szczegółowy program pobytu, ze wskazaniem na naukową i dydaktyczną rolę biblioteki w środowisku uczelni, a także formę i sposób udostępniania zbiorów lokalnej społeczności akademickiej. W programie szkoleniowym przewidziano wizyty w pięciu bibliotekach wchodzących w skład sieci bibliotecznej Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu:

bibliotece Wydziału Cyryla i Metodego, Bibliotece Głównej (wraz z Centrum Brytyjskim), bibliotece Wydziału Nauk Przyrodniczych wraz z biblioteką Wydziału Prawa, bibliotece Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu oraz w bibliotece Kultury Fizycznej.

Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu (czes. *Univerzita Palackého*) jest najstarszym uniwersytetem na Morawach, a zarazem drugim pod względem wieku w całych Czechach. Początki tego uniwersytetu sięgają roku 1573 r., kiedy to powstało w Ołomuńcu kolegium jezuickie uważane za załóżek Uniwersytetu. Wybuch wojny domowej w Czechach w 1618 r. spowodował zawieszenie działalności uczelni do 1621 r. W 1778 r. szkołę przeniesiono do Brna. Decyzją cesarza Józefa II w 1782 r. uczelnia powróciła do Ołomuńca, jednak wiązało się to z jej jednoczesną degradacją do trzyletniego liceum (wg cesarskiego dekretu uniwersytety miały istnieć jedynie w Wiedniu, Pradze i we Lwowie). W 1827 r. ponownie podniesiono uczelnię do rangi uniwersytetu nadając jej nazwę *Františkova univerzita* (Uniwersytet Franciszka). W 1860 r. cesarz Franciszek Josef I zlikwidował uniwersytet (został tylko wydział teologiczny). Ponowna reaktywacja nastąpiła 21 lutego 1946 r. pod nazwą *Univerzita Palackého* (od nazwiska Franciszka Palackiego). Obecnie Uniwersytet Palackiego tworzą: Cyrylo-Metodiański Wydział Teologiczny (1573), Wydział Filozoficzny (1576), Wydział Prawa (1679), Wydział Lekarski (1782), Wydział Pedagogiczny (1946), Wydział Nauk Przyrodniczych (1958) i Wydział Kultury Fizycznej (1991).

W pierwszym dniu wizyty szkoleniowej odwiedziliśmy zaprzyjaźniony Wydział Teologiczny. Kierownik Biblioteki Teologicznej Hana Frycová

Fot. Barbara Kołodziej

zapoznała nas z jej historią, strukturą oraz zasadami funkcjonowania. Po zwiedzeniu gmachu budynku Wydziału Teologicznego miałyśmy okazję zapoznania się z prezentacją multimedialną zawierającą dokumentację zdjęciową z przebiegu kapitalnego remontu w Bibliotece Głównej i bibliotece teologicznej. Dzięki cennym fotografiom mogliśmy porównać stan obecny z tym sprzed remontu. Ponadto kierownik biblioteki przybliżyła nam ciekawe informacje dotyczące najważniejszych zabytków Ołomuńca. Na zakończenie pierwszego dnia wizyty udaliśmy się na rynek starego miasta. Ołomuniec jest po Pradze najważniejszym i największym miejskim zabytkowym zespołem urbanistycznym w Czechach.

Kolejny dzień upłynął nam na zwiedzaniu BG UP zwanej popularnie arsenałem. Umieszczona w centrum miasta w sąsiedztwie pałacu arcybiskupa, konsystorza i klasztoru św. Franciszka znajduje się w budynku arsenału miejskiego założonego w 1768 r. W 1991 r. nastąpiło przekazanie obiektu na potrzeby Centrum Informacyjnego Uniwersytetu Palackiego. Remont sfinansowany w znacz-

nej mierze przez Kongres Stanów Zjednoczonych przekształcił historyczny budynek w nowoczesną placówkę naukową. Kwadratowy dziedziniec otaczają cztery jednopiętrowe skrzydła klasycystycznej budowli. W trakcie zwiedzania złożyłyśmy wizytę dyrektor Helenie Sedlackovej, która opowiedziała nam o specyfice pracy biblioteki centralnej, polegającej na centralnym zakupie i opracowaniu książek i czasopism. Biblioteki wydziałowe na podstawie tzw. poźdavek (zamówień) składają zamówienie do biblioteki centralnej, gdzie następuje zakup i katalogowanie, a następnie przekazanie opracowanych już książek do bibliotek wydziałowych. W dalszej kolejności odwiedziłyśmy umieszczone na parterze budynku oddziały gromadzenia, opracowania zbiorów, wypożyczalni międzybibliotecznej i służb bibliograficzno-informacyjnych. Bibliotekę Główną UP tworzą zbiory: Biblioteki Głównej oraz bibliotek wydziałowych, tj. Wydziału Teologicznego, Lekarskiego, Nauk Przyrodniczych, Kultury Fizycznej, Prawa, Nauk Zdrowotnych, a także czytelnia Wydziału Pedagogicznego oraz British Library Centre. Materiały

biblioteczne gromadzone w BG UP związane są tematycznie z uprawianymi w uczelni badaniami naukowymi.

Biblioteka Główna oraz biblioteki wydziałowe umożliwiają korzystanie z księgozbioru skupiającego Czytelnię i Wypożyczalnię w jednym miejscu. Udostępnianie zbiorów odbywa się zarówno na miejscu, jak i na zewnątrz. Książki można wypożyczyć na okres 14 lub 30 dni. Oprócz tradycyjnych dokumentów papierowych – książek i czasopism – biblioteka oferuje szeroki wybór dokumentów elektronicznych, w tym baz danych z całego świata w trybie online. Biblioteka Główna stworzyła dla czytelników jeden długi ciąg udostępniania, podzielony na segmenty przedmiotowe. Książki ustawione są według własnej klasyfikacji, opatrzone są paskami magnetycznymi i odpowiednimi nalepkami z klasyfikacją w czterech kolorach, które stanowią jeden z elementów sygnatury². W strefie wolnego dostępu czytelnicy mają do dyspozycji 380 miejsc do pracy z książką i czasopismem oraz terminale, umożliwiające korzystanie z katalogu komputerowego. W celu ułatwienia czytelnikom poruszania się w zbiorach biblioteki utworzono stanowiska informacyjne, które mają za zadanie udzielanie podstawowych wskazówek bibliotecznych dla poszukujących czytelników. W strefie wolnego dostępu studenci mogą wykonywać odbitki kserograficzne, a także wydruki z baz danych.

Z biblioteki centralnej udaliśmy się do biblioteki Centrum Multimediałnego British Centre, które otwarte jest dla ogółu społeczeństwa. Bibliotekę stworzono z myślą, aby każdy zainteresowany nauką języka angielskiego znalazł materiały dostosowane do swojego poziomu umiejętności. Znajduje się tam również unikalna gama literatury odpowiedniej dla wszystkich zainteresowanych nauką języka angielskiego.

W kolejnym dniu wizyty w ramach programu Erasmus+, odwiedziliśmy bibliotekę Wydziału Prawa i Nauk Ścisłych oraz bibliotekę Wydziału Nauk Przyrodniczych. W pierwszej z bibliotek gromadzenie zbiorów bibliotecznych obejmuje głównie obszar nauk skupionych wokół prawa, ekonomii i nauk politycznych. Kolekcja zawiera około 20 tys. tytułów książek oraz 100 tytułów czasopism. Wszystkie tytuły można znaleźć w centralnym katalogu bibliotecznym. Biblioteka dysponuje strefą wolnego dostępu do części księgozbioru, oraz magazynami lokalnymi, gdzie mieszczą się głównie archiwalne numery czasopism, a także literatura rzadziej wypożyczana. Interesującym elementem biblioteki tego wydziału jest Europejskie Centrum

Dokumentacji (ECD). Centrum rozpoczęło swoją działalność w maju 2001 r. Misją ECD jest promowanie nauczania i badań nad integracją europejską poprzez udostępnienie dokumentów opublikowanych przez instytucje Unii Europejskiej³. Wszystkie dokumenty są skatalogowane i dostępne także w bibliotecznym katalogu komputerowym.

Po zakończeniu wizyty na Wydziale Prawa udaliśmy się do biblioteki Wydziału Nauk Przyrodniczych tzw. Envelopa. Książnica prowadzi politykę gromadzenia zbiorów z uwzględnieniem głównie nauk chemicznych, geologii, geografii, fizyki, optyki, matematyki i nauk przyrodniczych. Specjalistyczny księgozbiór zawiera pozycje także z dziedziny botaniki, biochemii, biologii komórki i ekologii. Ogólna liczba zbiorów w kolekcji to około 19 tys. książek, ponad 70 tytułów czasopism dostępnych w wersjach drukowanej i elektronicznej oraz ponad 200 tytułów dokumentów audiowizualnych.

Pod kierunkiem Hany Frycovej następnego dnia zwiedzałyśmy bibliotekę Wydziału Lekarskiego oraz bibliotekę Wydziału Nauk o Zdrowiu. Na obu tych wydziałach mieszczą się w nowo wyremontowanej części gmachu zajmowanego przez wydziały. Są nowoczesnie wyposażone w stanowiska komputerowe, kserokopiarki, skanery umożliwiające korzystanie ze źródeł elektronicznych oraz baz danych. Elektroniczne zasoby informacyjne obejmują m.in.: kolekcje zagranicznych czasopism online, bazy danych, e-książki. Zbiór publikacji drukowanych zawiera literaturę monograficzną i kolekcję czasopism, prace licencjackie, magisterskie obejmujące swoim zakresem głównie biomedycynę i opiekę zdrowotną. W czytelni dostępne są także czasopisma drukowane. Numery archiwalne przechowywane są w magazynach, które bardzo szybko zapełniają się generując narastający problem braku wolnej przestrzeni magazynowej.

Na zakończenie pobytu na czeskim Uniwersytecie Pałacowym udaliśmy się z wizytą do biblioteki Wydziału Kultury Fizycznej, która znajdowała się poza zabytkowym centrum miasta. Biblioteka dysponuje małą powierzchnią użytkową, ale nowoczesnie zaprojektowana antresola mieszcząca stanowiska komputerowe oraz część księgozbioru pozostająca w wolnym dostępie rekompensuje małą powierzchnię. Ciekawym elementem czytelni na antresoli jest część pomieszczenia przeznaczona do odpoczynku lub cichej lektury, a ciekawostką jest znajdująca się tam książka skarg i wniosków gdzie czytelnicy mogą zgłaszać swoje uwagi. Księgozbiór biblioteki to głównie publikacje związane

ze sportem, wychowaniem fizycznym, (także literatura dotycząca uprawianiu sportu przez osoby niepełnosprawne), fizykoterapią, rekreacją i wypoczynkiem. Zasób biblioteczny liczy ponad 17,5 tys. książek i około 130 tytułów czasopism czeskich i zagranicznych.

Wyjazd szkoleniowy w ramach programu Erasmus+ zrealizowany w czeskiej bibliotece uniwersyteckiej w Ołomuńcu, był istotnym doświadczeniem zawodowym oraz poszerzył wiedzę z zakresu organizacji i form udostępniania zbiorów. Umożliwił wzajemną wymianę doświadczeń, zdobycie nowych informacji na temat prowadzonej polityki bibliotecznej w czeskich bibliotekach naukowych oraz zacieśnił dotychczasową współpracę. Wyjazd do Uniwersytetu w Ołomuńcu dał bibliotekarzom lepsze rozeznanie w sytuacji bibliotekarstwa czeskiego. Otwartość z jaką spotkano się podczas pobytu stanowi mobilizację do

kolejnych wyjazdów zagranicznych w ramach unijnych programów wspierających mobilność edukacyjną studentów i pracowników uczelni, a także zachęca do odwiedzenia naszej ksiąźnicy.

BARBARA KOŁODZIEJ

GABRIELA ŁĄCKA

Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach

PRZYPISY

- ¹ Współpraca z Ołomuńcem <http://www.wtl.us.edu.pl/news.php?extend.6145.2.07.2016>
- ² M. GACIŃSKA, Śląscy bibliotekarze w Ołomuńcu, *Bibliotekarz* 2001, nr 12, s. 22-24.
- ³ <http://www.knihovna.upol.cz/struktura-up/univerzitni-zarizeni/knihovna/knihovna-a-jejii-pobocky/oborova-knihovna-pf/evropske-dokumentacni-stredisko.2.08.2016>

▶▶ W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Książnica Cieszyńska na wernisaż wystawy „Budzi-ciele” w 125. rocznicę śmierci Pawła Stalmacha (09.11.)
- Biblioteka Śląska w Katowicach na panel dyskusyjny „Muzyka i tożsamość. O fenomenie śląskiej muzyczności” (15.11.), na cykl spotkań „Śląski wernisaż”, w tym z prof. Czesławem Głombikiem, autorem książki *Eucken i milczenie czasu* (18.11.), na Katowickie Prezentacje Biblioteczne, w tym 90. urodziny Kubusia Puchatka (25.11.) oraz na spotkanie autorskie z Filipem Springe-rem (28.11.)
- Biblioteka Centrum Kultury w Piekoszowie na konferencję pn. „Powrót do źródeł” (16.11.)
- WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie na wykłady z cyklu „700 lat miasta Lublina – spotkania z historią”: ks. prof. dr hab. Edward Walewander „Lublin od końca powstania styczniowego do I wojny światowej” (17.11.), prof. dr hab. Jan Lewandowski „Lublin w czasach I wojny światowej” (24.11.)
- Sądecka Biblioteka Publiczna im. J. Szujskiego w Nowym Sączu na spotkanie autorskie z Markiem Krajewskim (25.11.) oraz wernisaż wystawy „Sądecka w malarstwie Bogumiły i Stefana Pękałów” (01.12.)
- Instytut Książki w Krakowie na Galę 6. Rankingu Bibliotek organizowaną przez „Rzeczpospolitą” (28.11.)

- BP im. Z. J. Rumla w Warszawie na „Dzień turecki. Książka i kultura” (29.11.)
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile na konferencję z okazji 60-lecia działalności Publicznej Biblioteki Pedagogicznej (01.12.)
- MBP w Chrzanowie na uroczyste zakończenie roku jubileuszowego 70-lecia Biblioteki (01-02.12.)
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku na uroczystą sesję z okazji 70-lecia Biblioteki (02.12.)
- CBW w Warszawie na spotkanie historyczne „Nie tylko żołnierz i polityk” z okazji 149. rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego (05.12.)
- Książnica Beskidzka w Bielsku Białym na konferencję „Sztuka czytania” (08.12.)
- WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze na cykl spotkań w ramach konserwatoriów bibliotekoznawczych w roku akademickim 2016/2017: wykład dr hab. Grzegorza Niecia z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie „Drugie życie książki w teorii i praktyce (współczesny handel książką używaną i zabytkową)” (14.12.)
- Stowarzyszenie Księgarzy Polskich na Jubileusz 60-lecia Stowarzyszenia 1956-2016 (16.12.)
- MBP we Włodawie na Jubileusz 70-lecia Biblioteki świętowany podczas XV Bibliotecznych Spotkań Regionalnych „Biblioteczne Przyjaźnie” (17.12.)

Dokumenty życia społecznego w badaniach i praktyczne ich wykorzystanie

W ostatnim piętnastolecu zaobserwować można znaczny wzrost zainteresowania drukami ulotnymi i okolicznościowymi, co znajduje wyraz w licznych publikacjach i wystąpieniach konferencyjnych. Warto podkreślić, iż tematyka ta staje się przedmiotem rozważań nie tylko bibliologów, bibliotekoznawców i prasoznawców, ale również przedstawicieli innych dyscyplin, m.in. historyków czy socjologów.

Dokumenty życia społecznego są niezwykle wartościowymi materiałami, zawierającymi często unikatowe informacje, stanowiące świadectwo życia ludności na przestrzeni wieków. Choć efemerydy ciągle ewoluują i zmieniają się, to jednak stałe pozostają ich cechy: mała, niesprecyzowana jednoznacznie objętość, zwarty tekst dotyczący życia społecznego, aktualność, okazjonalność, masowość, z reguły bezpłatne rozpowszechnianie. Ich właściwości powodują, iż możemy traktować je jako niezastąpione źródło do odtwarzania nastrojów społecznych, historii wielu instytucji czy organizacji, a nawet losów poszczególnych osób, badając zarówno ich treść, jak i formę edytorską i typograficzną.

Rozważania naukowe nad drukami ulotnymi obejmują nie tylko ich typy czy poszczególne egzemplarze, ale wiążą się również z analizami zbiorów indywidualnych kolekcjonerów, czy też instytucji. Specyfika i zróżnicowanie tych dokumentów generują złożone problemy terminologiczne, typologiczne i klasyfikacyjne – te zaś pozostają szczególnie istotne dla środowiska bibliotekarskiego. Do wyjątkowo ważnych zagadnień opracowania, przechowywania i konserwacji dru-

ków efemerycznych dołączyła w ostatnich latach kwestia ich digitalizacji i włączania do kolekcji bibliotek oraz archiwów cyfrowych.

W odpowiedzi na zwiększone zainteresowanie drukami ulotnymi i okolicznościowymi, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przy współpracy z Dolnośląską Biblioteką Publiczną im. Tadeusza Mikulskiego (DBP) we Wrocławiu oraz Instytutem Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizowało ogólnopolską konferencję naukową „Dokumenty życia społecznego w badaniach i praktyczne ich wykorzystanie”, która odbyła się we Wrocławiu, w dniach 6-7 października 2016 r. Należy dodać, że jest to już druga konferencja poświęcona tej tematyce, organizowana we współpracy z DBP – poprzednia, zatytułowana „Dokumenty życia społecznego w bibliotece” miała miejsce we wrześniu 2001 r.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich regularnie organizuje liczne warsztaty i szkolenia, dotyczące zagadnień kluczowych dla rozwoju bibliotekarstwa – związanych z komputeryzacją, obecnością nowych technologii w bibliotekach i podnoszeniem kompetencji informacyjnych. Cykliczne konferencje naukowe o zasięgu ogólnopolskim, takie jak „Ekologia informacji a kultura informacyjna społeczeństwa” czy Bałtyckie Konferencje „Zarządzanie i organizacja bibliotek” są miejscem wymiany doświadczeń i poglądów badaczy z całego kraju. Kalendarz cyklicznych wydarzeń naukowych uzupełniają, cieszące się dużym zainteresowaniem, konferencje poruszające problematykę aktualnie zajmującą środowisko: w 2016 r. były to: „EduAKCJA – biblioteka – usły-

Źródło: portal sbp.pl

ścić i zobaczyć literaturę”, skierowana do bibliotekarzy i miłośników książek (19 maja 2016 r., Warszawa) oraz „Biblioterapia w ośrodkach akademickich” (8 kwietnia 2016 r., Wrocław). Należy podkreślić aktywną działalność kulturalną i edukacyjną Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej, która posiada w swoich zbiorach liczne kolekcje efemeryd. Są one niejednokrotnie prezentowane na wystawach. Także w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa od wielu lat tematyka tych druków stanowi przedmiot refleksji naukowych; była również centralnym tematem międzynarodowej konferencji naukowej „Druki ulotne i okolicznościowe: wartości i funkcje”, jaka miała miejsce w październiku 2004 r.²

Uroczyste otwarcie konferencji rozpoczęły przemówienia przewodniczącej Okręgu Dolnośląskiego SBP i członka ZG SBP Joanny Golczyk, dyrektorki Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa dr hab. Bożeny Koredczuk prof. UWR oraz dyrektora DBP im. T. Mikulskiego Andrzeja Tywsa. Wszystkie wypowiedzi podkreślały wagę dokumentów życia społecznego jako unikalnych materiałów źródłowych i ich szczególnej wartości w badaniach bibliologicznych, socjologicznych i historycznych, a także problemów z jakimi – ze względu na specyfikę efemeryd – borykają się bibliotekarze.

W konferencji uczestniczyło 85 osób, w tym 21 prelegentów, 60 słuchaczy i 4 zaproszonych gości, reprezentujących uniwersytety we Wrocławiu, Toruniu i Krakowie oraz Bibliotekę Narodową, a także liczne biblioteki: Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie, Bibliotekę Śląską, Bibliotekę Gdań-

ską PAN, Książnicę Pomorską, Dolnośląską Bibliotekę Publiczną im. T. Mikulskiego we Wrocławiu, Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rzeszowie, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Legnicką Bibliotekę Publiczną, Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Nowym Tomyślu oraz Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Bydgoszczy.

Dwudniowe obrady podzielone były na pięć sesji tematycznych. „Dokumenty życia społecznego – źródło

badań i wiedzy praktycznej” – to pierwsza z nich, w ramach której wygłoszone zostały trzy referaty. Ich autorki wskazały rozmaite pola badawcze związane z tematem obrad: Renata Tańczuk z Instytutu Kulturoznawstwa UWR, odwołując się do działalności kolekcjonerskiej historyka sztuki, profesora Pawła Banasia, zwróciła uwagę na potencjał poznawczy tego rodzaju zbiorów, na modyfikację integralnych cech efemeryd poprzez czynienie z nich obiektów zbieractwa, czemu niejednokrotnie towarzyszą interesujące dociekania dotyczące proveniencji poszczególnych obiektów. Aneta Firlej-Buzon (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UWR) podkreśliła naukowe znaczenie druków ulotnych w perspektywie historycznej, wskazując polskich bibliografów, bibliotekarzy, bibliofilów i historyków, którzy już od czasów oświecenia poświęcali im szczególną uwagę. Joachim Lelewel, Józef Muczkowski, Karol Estreicher czy Edward Chwalewik traktowali te dokumenty jako część dziedzictwa narodowego, które z wyraźną dbałością kolekcjonowali, opracowywali i zabezpieczali, czego kontynuację od przełomu XIX i XX w. stanowiła działalność innych wybitnych badaczy, m.in. Mariana K. Dubieckiego czy Hieronima Łopacińskiego. Do kolekcji druków ulotnych odwołał się także Grzegorz Nieć (Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie), w opinii którego wtórny rynek książki można uważać za istotne źródło informacji o tych drukach oraz miejsce ich pozyskiwania. Rynek ten stwarza możliwość uzupełniania zbiorów tematycznych, wśród których szczególnie popularne pozostają plakaty i pocztówki. Małgo-

rzata Korczyńska-Derkacz i Katarzyna Jamrozik (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UWr) podjęły rozważania nad specyficznym typem druków ulotnych, jakimi są jednodniówki. Na podstawie analizy literatury przedmiotu przedstawiły sposoby ich wykorzystania w badaniach naukowych, a następnie odniosły się do zawartości publikacji, dokonując próby typologii zamieszczanych w nich informacji praktycznych.

Odbywająca się w dwóch częściach sesja druga, prowadzona przez dr hab. Anetę Firlej-Buzon, dotyczyła problematyki gromadzenia i opracowywania dokumentów życia społecznego. Głos w niej zabrało najwięcej, bo aż ośmiu prelegentów z sześciu bibliotek, którzy najczęściej dzielili się refleksjami nad trudnościami i sposobami rozwiązywania problemów z efemerydami jako materiałami bibliotecznymi. Agnieszka Alberska przedstawiła politykę pozyskiwania i opracowania druków ulotnych w Bibliotece Narodowej, skupiając się przede wszystkim na zagadnieniu gromadzenia i selekcji, a w dalszej części – przechowywaniu i prezentacji układu w magazynie. Podobne zagadnienia poruszyła Emilia Słomianowska-Kamińska, odnosząc się do zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego (BUW), zaś Matylda Filas zwróciła uwagę na zagadnienie trudności w odróżnieniu wydawnictw ciągłych od zwartych na przykładzie zbiorów Gabinetu DŹS tej samej placówki. Przedstawiła również procedurę postępowania z wydawnictwami ciągłymi w Gabinetcie DŹS, wypracowaną we współpracy z Oddziałem Wydawnictw Ciągłych BUW. Miejsce druków ulotnych w zbiorach Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej im. T. Mikulskiego we Wrocławiu omówiła Teresa Smaga, przybliżając wszystkie procesy od momentu pozyskiwania materiałów, po ich opracowanie w komputerowym systemie ALEPH i zwiększanie dostępności dla użytkowników, poprzez system zintegrowanych katalogów i digitalizację wybranych obiektów. Analogicznie zbiory Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie omówiła Małgorzata Zaremba, uzupełniając referat o zagadnienie budowy schematu klasyfikacyjnego druków ulotnych oraz sposoby ich prezentacji w Podkarpackiej Bibliotece Cyfrowej.

Problemy katalogowania dwóch grup dokumentów życia społecznego: papierów wartościowych i telegramów patriotycznych w BUW rozwinęła Anna Zawadzka, która we współpracy ze specjalistami z NUKAT opracowała przepisy opisu bibliograficznego i rekordu egzemplarza papierów wartościowych – w oparciu o format

MARC 21 dla wydawnictwa zwartego oraz telegramów patriotycznych – na podstawie formatu MARC 21 dla dokumentu ikonograficznego. Sesję zamknęło wystąpienie Bożeny Lech-Jabłońskiej, która w referacie *Dylematy doboru i opracowania dokumentów życia społecznego w bibliografii regionalnej* odwołała się do założeń metodycznych rejestrowania efemeryd, analizując wybrane bazy komputerowe bibliografii regionalnych pod kątem uwzględnianych tam typów druków ulotnych. Uwadze zgromadzonych nie umknęła ważna konstatacja dotycząca znaczenia tych dokumentów, będących fenomenem życia społecznego, a także roli bibliografii regionalnych w ich zachowaniu i popularyzacji, jako szczególnych elementów dziedzictwa kulturowego.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła wyjątkowo interesująca sesja „Dokumenty życia społecznego w małych bibliotekach”, podczas której Maria Orłowska z Legnickiej Biblioteki Publicznej, w której od 2004 r. zajmuje się drukami ulotnymi, zaprezentowała bogate, liczące 51 684 jednostek zbioru – ich historia sięga lat 80. XX w. Szczegółowemu omówieniu zasad pozyskiwania i opracowania towarzyszyła prezentacja najciekawszych obiektów, takich jak kolekcja plakatów, programów, druków i wydawnictw Teatru im. Heleny Modrzejewskiej czy 15-tysięcznego zbioru ekslibrisów. W skład regionalistów Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Nowym Tomyślu wchodzić liczne druki ulotne, których wykorzystanie przedstawiła Róża Mleczak. W swoim wystąpieniu odwołała się do różnych form prezencji, dzięki którym biblioteka umożliwia użytkownikom poznanie własnego dziedzictwa kulturowego, kształtuje postawy patriotyczne i poczucie przynależności do społeczności lokalnej. Słuchaczom zaprezentowano Nowotomyską Galerię Internetową, cykl wystaw „Spotkanie z naszą przeszłością” oraz cykl wydawniczy „Nowotomyskie przechadzki śladami dawnych pocztówek” – ich organizatorom przyświeca przede wszystkim chęć popularyzacji wiedzy o regionie. Bardzo interesujące było wystąpienie Katarzyny Ziętał z istniejącego od 14 lat Ośrodka KARTA, dotyczące archiwów społecznych. Powstają one dzięki pasji osób pragnących dokumentować jakiś fragment historii lokalnej, lub szerzej – regionalnej – co jest szczególnie istotne dla bibliotek z mniejszych miejscowości. Prelegentka przybliżyła cele i idee takich archiwów, sposoby ich działania i wchodzenia w interakcje ze społecznością lokalną oraz darmowe narzędzia do opracowania i udostępniania zasobów.

Szczególne zainteresowanie wzbudziła sesja IV: „Przechowywanie – Konserwacja – Digitalizacja”, w której zebrani wysłuchali trzech referatów. Agata Lipińska zajmująca się konserwacją zbiorów w Bibliotece Narodowej zwróciła uwagę na najczęstsze uszkodzenia druków ulotnych, wynikające zarówno z ich specyfiki, jak i niewłaściwego przechowywania. Ze znanstwem przedstawiła możliwe sposoby ochrony i konserwacji, włącznie z metodą odkwaszania zbiorów; dużo uwagi poświęciła również przechowywaniu efemeryd.

W Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bydgoszczy dokumenty życia społecznego przechowywane są w Dziale Zbiorów Specjalnych oraz w Izbie Pamięci Adama Grzymały-Siedleckiego, będącej agendą Biblioteki. Gromadzone są w niej głównie materiały związane z teatrem bydgoskim, m.in. afisze, programy teatralne, fotografie, rysunki, plany budowy i Księga Pamiątkowa Teatru Miejskiego, życzenia i dyplomy. Te wyjątkowe druki charakteryzują się znacznym stopniem zniszczenia, dlatego Joanna Matyasik przybliżyła zagadnienia ich konserwacji i digitalizacji, które są prowadzone w Bibliotece od 2006 r. Szeroko omówiła także dwa projekty zrealizowane w 2015 r., ich celem była digitalizacja dokumentów życia społecznego: „Teatr 2015 – Promesa: 250-lecie teatru publicznego w Polsce. Edukacja teatralna i promocja teatru”, polegający na udostępnieniu online materiałów ilustrujących przedwojenną historię teatru w Bydgoszczy oraz program realizowany w ramach modułu „e-Kultura”, który obejmował afisze Teatru Polskiego i Filharmonii Pomorskiej, dokumentujące życie kulturalne Bydgoszczy w latach 50. i 60. XX w. Podobnie Katarzyna Janczulewicz z Biblioteki Śląskiej zajęła się tematem konserwacji, mikrofilmowania i digitalizacji druków ulotnych, które katowicka księżnica przeprowadza w celu zachowania materialnego dziedzictwa kultury. Omówione zostały również najciekawsze kolekcje zbiorów, które dla szerokiej publiczności dostępne są w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. Liczne pytania i wątpliwości podczas dyskusji pokazały, iż zagadnienia ochrony i właściwego przechowywania druków ulotnych są wyjątkowo ważnymi kwestiami dla pracowników wszelkich typów bibliotek.

Konferencję zakończyła sesja poświęcona najnowszej problematyce – udostępnianiu dokumentów życia społecznego w Internecie. Małgorzata Kowalska z Instytutu Informacji Na-

ukowej i Bibliologii UMK w Toruniu przedstawiła referat *Formalne, techniczne i praktyczne aspekty ekspozycji dokumentów życia społecznego w bibliotekach cyfrowych*, w którym – na podstawie analizy polskich bibliotek cyfrowych – usystematyzowała rodzaje dokumentów włączanych do zasobów cyfrowych, określanych mianem „kolekcji dżs”, a także zwróciła uwagę na najczęstsze formaty prezentacji danych, dostępność i standardy otwartości oraz sposoby wyszukiwania obiektów. Wyjątkowo ciekawe było zestawienie ogólnej liczby druków ulotnych, zarejestrowanych w bibliotekach dLibry, ich dominujących rodzajów, obecności obiektów cyfrowych pochodzących z bibliotek cyfrowych w zasobach sieci Internet i Sieci Ukrytej. Katarzyna Zwierzewicz z Książnicy Pomorskiej omówiła kolekcję pomorskich efemeryd w zbiorach biblioteki.

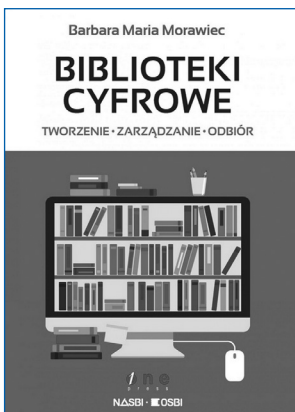
W podsumowaniu obrad wielokrotnie zwracano uwagę na trudności wynikające z opracowywania tych niezwykłych dokumentów oraz ich przechowywania. Szczególnie podnoszono kwestię przechowywania obiektów wielkoformatowych, dzielono się wątpliwościami związanymi z udostępnianiem efemeryd, podkreślano sens i celowość ich digitalizacji. Zgodzono się, że szeroko rozumiane i definiowane druki ulotne mają niezwykłą wartość dokumentacyjną, dlatego należy doceniać ich istnienie i gromadzić je dla kolejnych pokoleń – w tej kwestii szczególną rolę mogą odegrać archiwa społeczne. Duże zainteresowanie konferencją pokazało, iż problematyka dokumentów życia społecznego nadal stanowi bardzo istotny element zarówno praktyki bibliotekarskiej, jak i coraz częstszy przedmiot badań naukowych.

KATARZYNA JAMROZIK
Instytut Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu
Wrocławskiego

PRZYPISY

- ¹ Ich analizą zajmuje się A. Firlej-Buzon, *Dokumenty życia społecznego w teorii i praktyce bibliotekarskiej w Polsce*. Warszawa 2002; też: *Druki ulotne i okolicznościowe jako źródło do badań dziejów i kultury Dolnego Śląska*. Wrocław 2013.
- ² Pokłosiem konferencji był obszerny tom *Druki ulotne i okolicznościowe - wartości i funkcje. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej Wojnowice, 8-10 października 2004*. Red. nauk. Krzysztof Migoń, Marta Skalska-Zlat, Anna Żbikowska-Migoń przy współpracy Elżbiety Herden. Wrocław 2006.

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

Barbara Maria Morawiec: Biblioteki cyfrowe: tworzenie, zarządzanie, odbiór. Gliwice: Helion 2016

Cyfrowe technologie od lat zmieniają świat wokół nas i całe nasze życie, a wraz z nimi także potrzeby i przyzwyczajenia. W erze wszechobecnego Internetu jednym z ważniejszych artykułów „pierwszej potrzeby” stała się informacja w formie elektronicznej. Powszechna możliwość szybkiego dostępu do różnorodnych treści bez względu na czas i miejsce przebywania zainteresowanego nimi użytkownika spowodowała prawdziwą, cyfrową rewolucję w wielu bibliotekach. Te podejmują się digitalizacji swoich zbiorów (książek, czasopism i innych materiałów bibliotecznych), tworząc cyfrowe kolekcje i udostępniając je w sieci – w ramach tzw. bibliotek cyfrowych (według aktualnych danych z internetowej strony Federacji Bibliotek Cyfrowych w Polsce jest ich łącznie 117). Problematyka ich organizacji, zarządzania i funkcjonowania stała się przedmiotem interesującej publikacji.

Autorka podjęła się szczegółowej analizy koncepcji biblioteki cyfrowej. W części teoretycznej przedstawiła ewolucję terminologiczną, dokonującą się w literaturze, prezentując liczne przykłady terminów i definicji o różnych zakresach znaczeniowych (m.in. Michaela Bucklanda, Philipa Barkera, Remigiusza Lisa, Małgorzaty Janiak i Anny Michałkiewicz). Wskazała na trudność w wypracowaniu pojęciowej jednorodności wśród teoretyków przedmiotu, podobnie zresztą jak w przypadku zróżnicowanego katalogu terminów, stosowanych przez samych użytkowników cyfrowych treści (na podstawie rankingu Search Google Trends). Opisała również od strony formalnej Małopolską Bibliotekę Cyfrową i Jagiellońską Bibliotekę Cyfrową. W kolejnym rozdziale dokonana została ewaluacja wspomnianych bibliotek według kryteriów oceny.

Rozdział trzeci został poświęcony architektom bibliotek cyfrowych. Ich specyfika wymaga posiadania przez nich określonych umiejętności i kompetencji z zakresu: skanowania i fotografowania, obróbki graficznej, korekty i redakcji oraz administrowania systemem. Na uwagę zasługuje też omówienie kompetencji architekta biblioteki cyfrowej, w związku ze specyfiką oprogramowania systemu dLibra oraz szczegółowa charakterystyka przykładowych zespołów koordynacyjnych, działających w MBC i JBC (cenne informacje m.in. o wymiarze zatrudnienia, zajmowanych stanowiskach, zakresach czynności, wyposażeniu sprzętowym, stosowanych formatach i organizacji pracy).

W części badawczej autorka zajęła się użytkownikami MBC i JBC, cytując badania tego typu wcześniej opublikowane w literaturze i komentując wyniki własnych. Celem przeprowadzonego badania była: analiza użyteczności MBC i JBC, wskazanie najistotniejszych cech użytkownika, najważniejszych funkcji i cech, które powinna posiadać modelowa biblioteka cyfrowa oraz sprawdzenie stopnia zrozumienia znaczenia terminu *biblioteka cyfrowa* przez użytkownika końcowego.

Pozycja *Biblioteki cyfrowe: tworzenie, zarządzanie, odbiór* to niezwykle wartościowe merytorycznie i warsztatowo opracowanie zagadnienia. B.M. Morawiec, stosując metodę analizy i krytyki piśmiennictwa, komentuje aktualny stan badań (o czym świadczy bardzo obszerna bibliografia) i analizuje organizacyjną specyfikę obu bibliotek cyfrowych na podstawie przeprowadzonych rozmów z kierownictwem, własnych obserwacji oraz udostępnionej dokumentacji projektowej. Całości dopełnia precyzyjnie przeprowadzone badanie ankietowe. Publikacja ta pozwala usystematyzować wszechstronną wiedzę o bibliotekach cyfrowych zarówno ich potencjalnym użytkownikom, jak i przyszłym projektantom. To cenny przyczynek do opracowania bardziej kompleksowego raportu, dotyczącego organizacji i funkcjonowania większej liczby repozytoriów i bibliotek cyfrowych, działających w Polsce.

PRZEMYSŁAW KASPERKIEWICZ

Z OFICYNY WYDAWNICZEJ SBP

Czytanie menażerii: zwierzęta w literaturze dziecięcej, młodzieżowej i fantastycznej / pod red. Anny Mik, Patrycji Pokory i Macieja Skowery; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2016. – 258, [2] s. – (Literatura dla Dzieci i Młodzieży; studia; t. 8).

Praca zawiera trzynaście tekstów zgrupowanych w cztery części, w których autorzy podejmują motyw zwierząt występujących w baśniach, prozie i poezji dla dzieci i młodzieży, a także fantastyce.

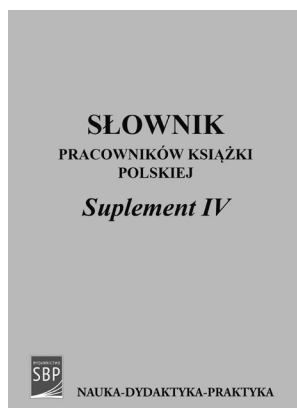
Pierwszą część monografii (*Zwierzęta i dzieci*) rozpoczyna Grzegorz Leszczyński rozważaniami dotyczącymi relacji człowiek – zwierzę wywiedzionego z biblijnej wizji raju w literaturze dziecięcej i młodzieżowej. Z kolei Ewelina Rąbkowska porównuje „śmieciowe” zwierzęta i „dzieci

śmieci” w literaturze dla dzieci i młodzieży. Natomiast Maciej Skowera opisuje literackie spotkania istot podporządkowanych na przykładzie *Miasteczka Ostatnich Westchnień* Grzegorza Gortata.

Drugą grupę szkiców (*Kolekcje i katalogi*) otwiera Ilona Szewczyk, która przedstawia magiczne istoty w chińskich opowiadaniach fantastycznych na przykładach wybranych ze zbioru *Córka smoka*. W kolejnym tekście Urszula Łosiowska prezentuje literacki gabinet zwierzęcych osobliwości Marie-Catherine d’Aulnoy. Natomiast Anna Mik analizuje transformacje wizerunku baśniowego „potwora”. W czwartym tekście Krzysztof Rybak omawia sylwetkę sowy w literaturze dziecięcej XX i XXI w.

Trzeci dział (*Opresje*) tworzą trzy teksty. W pierwszym, Dariusz Piechota i Agnieszka Trześniewska dokonują przeglądu motywu zwierząt w orbicie fantastyki przełomu XIX i XX w. W drugim, Jadwiga Malik omawia piętno przemocy w relacjach ludzko-zwierzęcych w *Słynnym najeździe niedźwiedzi na Sycylię* Dina Buzzatięgo. Natomiast Patrycja Pokora rozpatruje narrację *Psięgo życia* Józefa Wilkonia w świetle studiów nad zwierzętami.

Ostatni dział (*Zwierzęta (nie całkiem) jak ludzie*) to trzy szkice. Justyna Schollenberger, dokonuje analizy postaci koni – zwierzęcych bohaterów w *Czasie wojny* Michaela Morpurgo oraz *Koni i jego chłopcu* C. S. Lewisa. Następnie Katarzyna Kleczkowska przedstawia postacie zwierzęce występujące w *Mrocznych materiach* Philipa Pullmana. Tom kończy tekst Radosława Pulkowskiego, który omawia pamięć zwierząt na podstawie *Wodnikowego wzgórze* Richarda Adamsa. Publikację dopełnia indeks nazwisk.

Słownik pracowników książki polskiej. Suplment IV / pod red. Magdaleny Rzadkowskiej; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Uniwersytet Łódzki. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2016. – 364 s. + CD ROM. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 171).

Suplement jest nowym wydaniem „Słownika pracowników książki polskiej” (1972, 1986, 2000, 2010). Zawiera 496 biogramów osób związanych w wytwarzaniem i upowszechnianiem książki polskiej działających w Polsce i poza jej granicami. Hasła przygotowało 140 osób. Załączony indeks obejmuje nazwiska osób oraz instytucji związanych z książką, także nazwiska autorów biogramów.

MARZENA PRZYBYSZ

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep/>); sprzedaz@sbp.pl

PRAWO BIBLIOTECZNE

Obowiązki biblioteki jako pracodawcy

w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników

Zgodnie z art. 17 Kodeksu pracy pracodawca jest obowiązany ułatwiać pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Jest to jedna z podstawowych zasad prawa pracy.

W ustawie o bibliotekach podnoszenie kwalifikacji zawodowych uregulowane zostało w kontekście finansowym. Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 2 lit. c) tej ustawy organizator biblioteki ma obowiązek zapewnić środki na doskonalenie zawodowe jej pracowników. W związku z tym, że przepisy dotyczące bibliotek nie określają szczególnych zasad w tym zakresie, do pracowników bibliotek, biorąc pod uwagę podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych, zastosowanie znajdują ogólne przepisy prawa pracy w tym zakresie, czyli odpowiednie przepisy Kodeksu pracy.

ISTOTA I ZAKRES OBOWIĄZKU

Na znaczenie przedmiotowego obowiązku pracodawców dla praktyki stosunków pracowniczych wskazuje umieszczenie go także w wykazie z art. 94 k.p. Zgodnie z pkt 6 tego artykułu pracodawca jest obowiązany w szczególności ułatwiać pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Obowiązek ten wiąże się ściśle z innym obowiązkiem pracodawców, polegającym na przeciwdziałaniu przez nich dyskryminacji w zatrudnieniu (por. art. 94 pkt 2b). Związek ten precyzuje art. 18^{3a} par. 1 k.p. Przepis ten stanowi, że pracownicy

powinni być równo traktowani m.in. w zakresie dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Uzupełniająco w stosunku do powyższego nakazu art. 18^{3b} par. 1 pkt 3 k.p. precyzuje, że za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, z zastrzeżeniem par. 2-4, uważa się różnicowanie przez pracodawcę sytuacji pracownika z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} par. 1 k.p., którego skutkiem jest m.in. pominięcie przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe – chyba że pracodawca udowodni, że kierował się obiektywnymi powodami.

Dla przestrzegania powyższych przepisów bardzo istotne jest ograniczające odpowiedzialność pracodawcy zastrzeżenie z art. 18^{3b} par. 2 pkt 4 k.p. Przepis ten stanowi, że zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie naruszają działania, proporcjonalne do osiągnięcia zgodne-

go z prawem celu różnicowania sytuacji pracownika, polegające na stosowaniu kryterium stażu pracy przy ustalaniu warunków zatrudnienia i zwalniania pracowników, zasad wynagradzania i awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, co uzasadnia odmienne traktowanie pracowników ze względu na staż pracy.

Dla oceny obowiązku pracodawców w omawianym zakresie wart uwagi jest wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2006 r. (sygn. akt I UK 260/05, OSP, nr 9 z 2007 r., poz. 97), stwierdzający, że „obowiązek podnoszenia kwalifikacji zawodowych nie należy do istoty stosunków pracy”. Przedmiotowy obowiązek, co należy jeszcze raz podkreślić, zgodnie z art. 17 k.p. polega wszak nie na bezwzględnym doskonaleniu przez pracodawcę każdego pracownika, ale na ułatwianiu przez pracodawcę swoim pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Każdy pracodawca powinien wobec tego ułatwiać zatrudnianym przez siebie pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych, uwzględniając swoje możliwości i potrzeby, jak również indywidualną sytuację poszczególnych pracowników – niezależnie od innych uwarunkowań w tym zwłaszcza przypadków, w których odpowiednie przeszkolenie (kształcenie) pracownika jest obowiązkowe.

ISTOTA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH I UWARUNKOWANIA ICH PODNOSZENIA

Kwalifikacje zawodowe to najogólniej rzecz ujmując przygotowanie pracownika do wykonywania pracy. Zgodnie z art. 103¹ par. 1 k.p. przez podnoszenie kwalifikacji zawodowych rozumie się zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracownika, z inicjatywy pracodawcy albo za jego zgodą.

Kwalifikacje zawodowe to przede wszystkim z jednej strony odpowiednie wykształcenie pracownika, potwierdzone stosownym dyplomem lub zaświadczeniem, z drugiej zaś strony doświadczenie zawodowe, czyli praktyka zawodowa, określana jako staż pracy. Ogólnym przepisem w tym kontekście jest art. 102 k.p., zgodnie z którym kwalifikacje zawodowe pracowników wymagane do wykonywania pracy określonego rodzaju lub na określonym stanowisku mogą być ustalane w przepisach prawa pracy przewidzianych w art. 77¹ – 77³ k.p., w zakresie nie uregulowanym w przepisach szczególnych. Na przykład wymogi kwalifikacyj-

ne dla głównych księgowych zatrudnianych w jednostkach sektora finansów publicznych, takich jak np. biblioteki publiczne, mające status instytucji kultury, określa art. 54 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870).

Kwalifikacje zawodowe to zatem wiedza i umiejętności, potrzebne do wykonywania pracy danego rodzaju na określonym stanowisku, któremu przypisane są konkretne zadania do realizacji. Kwalifikacje zawodowe mogą być postrzegane formalnie, czyli z reguły jako możliwość wylegitymowania się przez pracownika odpowiednim dyplomem czy zaświadczeniem, ale także merytorycznie, czyli jako faktycznie nabyte przez pracownika wiadomości i umiejętności.

Podnoszeniu kwalifikacji zawodowych może służyć nie tylko kończenie określonych szkół, ale także udział w innych formach doskonalenia, takich jak choćby kursy czy szkolenia.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych dotyczy pracowników już przyjętych do pracy, którzy chcą zwiększyć swoje szanse zawodowe, np. poprzez możliwość dzięki temu awansu na stanowisko pracy umiejscowione wyżej w hierarchii organizacyjnej swojego zakładu pracy, względnie nabycie nowych kwalifikacji zawodowych, umożliwiających im zmianę stanowiska pracy, czyli wykonywanie pracy innego rodzaju.

Relacje między pracownikiem a pracodawcą w kontekście podnoszenia kwalifikacji zawodowych można najogólniej rzecz biorąc podzielić na trzy rodzaje sytuacji.

Po pierwsze, chodzi o przypadki, w których wyjątkowo przepisy prawa pracy nakładają na pracodawców określone obowiązki związane z doszkalaćaniem lub szkoleniem pracowników, które powinny mieć miejsce niezależnie od chęci czy aktualnej potrzeby stron stosunku pracy. Dotyczy to np. szkoleń dla pracowników z bhp. Art. 237³ par. 2 k.p. stanowi, że pracodawca jest obowiązany zapewnić przeszkolenie pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzenie okresowych szkoleń w tym zakresie.

Po drugie, pracodawca, który zainteresowany jest podniesieniem kwalifikacji zawodowych swojego pracownika, może sam podjąć w tym zakresie inicjatywę. W art. 103¹ par. 1 k.p. jest mowa o podnoszeniu kwalifikacji zawodowych przez pracownika „z inicjatywy pracodawcy”.

Po trzecie, pracodawca, który nie przejawia inicjatywy w zakresie podniesienia przez pracownika

kwalifikacji zawodowych, nie może pracownikowi podnoszenia tych kwalifikacji utrudniać, a wręcz przeciwnie, powinien mu osiągnięcie tego kwalifikacyjnego celu ułatwić, czemu służyć może przyznanie pracownikowi określonych ułatwień, zwłaszcza w zakresie czasu pracy.

Pracownik, który chce uzyskać od pracodawcy określone ułatwienia, powinien poinformować go o zamiarze podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych, np. składając stosowne podanie (wniosek) w tym zakresie, chyba że inicjatorem podniesienia kwalifikacji danego pracownika jest sam pracodawca, a pracownik chce z takiej możliwości skorzystać. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na art. 103¹ par. 1 k.p., w którym jako alternatywa dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych z inicjatywy pracodawcy uznane zostało podnoszenie tych kwalifikacji za jego zgodą.

FINANSOWE ASPEKTY PODNOSZENIA KWALIFIKACJI

Zgodnie z art. 103³ k.p. pracodawca może przyznać pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe dodatkowe świadczenia, w szczególności pokryć opłaty za kształcenie, przejazd, podręczniki i zakwaterowanie.

Finansowanie przez pracodawców kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych ich pracowników ma poza tym istotny aspekt podatkowy. Ponoszone w związku z tym przez pracodawców wydatki mogą być traktowane jako koszty uzyskania przychodów, gdyż nie zostały one z zakresu tego rodzaju kosztów wyłączone (por. np. art. 16 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych – Dz. U. z 2014 r. poz. 851 ze zm.). Warto też dodać, co jest istotne także dla pracowników, że zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 90 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.) zwolniona z tego podatku jest wartość świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, z wyjątkiem wynagrodzeń otrzymywanych za czas zwolnienia z całości lub części dnia pracy oraz za czas urlopu szkoleniowego.

Pracodawcy w związku z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych przez ich pracowników mogą też liczyć na szczególne wsparcie finansowe ze strony starosty. Chodzi w tym przypadku w pierwszej kolejności o możliwości wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 ze zm.).

Zgodnie z art. 69b ust. 1 tej ustawy na wniosek pracodawcy, na podstawie umowy, starosta może przyznać środki z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 69a ust. 2 pkt 1, czyli określonych w tym przepisie kosztów na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników, w wysokości 80% tych kosztów, nie więcej jednak co do zasady niż 300% przeciętnego wynagrodzenia w danym roku na jednego uczestnika. Szczegółowe uwarunkowania w tym zakresie określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (Dz. U. z 2014 r. poz. 639).

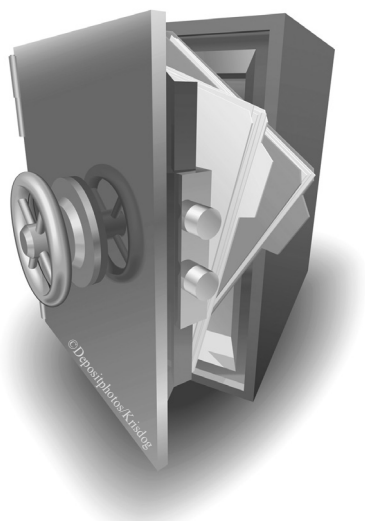
Analogiczne, szczególnie unormowane w tym zakresie zawiera ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.). Art. 41 ust. 2 tej ustawy stanowi, że na wniosek pracodawcy poniesione przez niego koszty szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych mogą być zrefundowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wysokości 70% tych kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę.

UMOWNE POSTANOWIENIA MIĘDZY STRONAMI STOSUNKU PRACY

Zgodnie z art. 103⁴ k.p. pracodawca powinien zawrzeć na piśmie z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron, z wyjątkiem sytuacji, gdy pracodawca nie zamierza zobowiązać pracownika do pozostawania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Obowiązujące przepisy przewidują dla pracownika ponoszącego swoje kwalifikacje zawodowe z inicjatywy albo za zgodą pracodawcy określone uprawnienia odnośnie do czasu pracy. Chodzi po pierwsze o urlop szkoleniowy, który np. dla pracownika przystępującego do egzaminów eksternistycznych przysługuje w wymiarze 6 dni, oraz o zwolnienie z całości lub części dnia pracy, na czas niezbędny, by punktualnie przybyć na obowiązkowe zajęcia oraz na czas ich trwania. Za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnienia z całości lub części dnia pracy pracownik zachowuje przy tym prawo do wynagrodzenia (por. art. 103¹ k.p. par. 2 i par. 3 oraz art. art. 103² k.p.).

RAFAL GOLAT

Ochrona danych osobowych w pracy bibliotekarza Doświadczenia i praktyka

Naruszenie bezpieczeństwa informacji – reagować czy przemilczeć?

W codziennej pracy bibliotekarza incydenty bezpieczeństwa zdarzają się bardzo często. Większość z nich ma charakter drobnych uchybień, ale raz na jakiś czas zdarzają się poważniejsze sprawy. W większości bibliotek nie ma opracowanych lub wdrożonych procedur reagowania na takie sytuacje. Sam fakt naruszenia bezpieczeństwa wzbudza strach i chęć „wyciszenia sprawy”, aby „nie rozniosła się dalej”. W tym artykule postaram się przedstawić wytyczne w zakresie prawidłowego reagowania na wszelkie incydenty.

Zacznę od kwestii formalnych. Jeżeli w bibliotece został powołany administrator bezpieczeństwa informacji, to podjęcie odpowiednich działań zaradczych, należy do jego obowiązków. Jeżeli dyrektor nie powołał ABI, sam musi zająć się zaistniałą sytuacją. Bardzo wielu administratorów bezpieczeństwa informacji pyta mnie, czy powinni reagować na KAŻDY incydent. Pytanie jest o tyle zasadne, że w dużych instytucjach (np. urzędach, które zatrudniają kilkadziesiąt lub kilkaset osób), do pewnych rodzajów naruszeń bezpieczeństwa dochodzi bardzo często. Zaliczyć do nich należy wysłanie wiadomości e-mail do niewłaściwego adresata, nieprawidłowe zniszczenie dokumentu, pozostawienie dokumentów na biurku pod nieobecność, niezmienianie hasła do systemu informatycznego, ujawnienie hasła do komputera innemu pracownikowi. Ze

względu na fakt, że takie sytuacje pojawiają się dość często, osoby zajmujące się nadzorowaniem bezpieczeństwa informacji w bibliotekach, argumentują że reagowanie na każdy taki przypadek, sprawi że nie będą mogli zająć się pracą bieżącą i zastanawiają się, jak ten problem rozwiązać.

Moje stanowisko w tej sprawie jest takie, że ignorowanie drobnych problemów po pierwsze znieczuliła na kwestie dbania o bezpieczeństwo informacji, po drugie może prowadzić do utraty kontroli nad zgodnością przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych. Przede wszystkim należy mieć świadomość, że do naruszeń w każdym podmiocie dochodzi stosunkowo często i jeżeli osoba, wyznaczona do zajmowania się sprawami bezpieczeństwa (niezależnie od tego, czy jest to ABI, dyrektor, czy inna wyznaczona przez niego osoba) dochodzi do wniosku, że incydentów jest tak dużo, że zajmując się każdym, nie będzie w stanie wywiązać się z innych obowiązków, oznacza to, że nie powinna mieć tych dodatkowych obowiązków. Przepisy wskazują wprost, że ABI może dostać dodatkowe obowiązki (choćaby obowiązki dbania o bezpieczeństwo teleinformatyczne, które nie wynikają z ustawowych obowiązków administratora bezpieczeństwa) **tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie będą one wpływać na nadzorowanie zgodności przetwarzania danych osobowych w bibliotece**

z przepisami. Ten sam zapis obowiązuje osobę wyznaczoną przez dyrektora do koordynowania kwestii bezpieczeństwa danych. Jeżeli nie jest w stanie pogodzić jednych i drugich obowiązków, powinna zostać zwolniona z tych które nie wiążą się z dbaniem o bezpieczeństwo. Jest to oczywisty wniosek, który nasuwa się w przedstawionej sytuacji. Wielu dyrektorów będzie argumentować niemożliwość zrealizowania tego postulatów ze względu na koszty. Rozumiem ich stanowisko, jednak uważam, że w każdej sytuacji możliwy jest zdrowy kompromis. Przede wszystkim duża liczba incydentów świadczy o dwóch rzeczach: o niskiej świadomości pracowników oraz o niedoskonałych procedurach. W momencie, gdy ABI (lub wyznaczony przez dyrektora koordynator bezpieczeństwa) otrzyma możliwość poświęcenia się przez kilka miesięcy tylko sprawom związanym z bezpieczeństwem informacji, uda mu się znaleźć słabe punkty w systemie zarządzania bezpieczeństwem informacji i wdrożyć odpowiednie środki zaradcze. Po pewnym czasie liczba jego obowiązków związanych z bezpieczeństwem informacji zmaleje i będzie mógł wrócić do realizowania także poprzednich obowiązków. Zagwarantowanie tej osobie odpowiednich warunków pracy i możliwości poświęcenia się wzmocnieniu procedur, nie są same korzyści dla instytucji. Przede wszystkim każdy, nawet „drobny” incydent może wiązać się z koniecznością przeprowadzenia kontroli przez organ nadzorujący, karami finansowymi oraz postępowaniem karnym ze strony prokuratury. W szerszej perspektywie każdy incydent bezpieczeństwa może prowadzić do utraty wizerunku i zaufania publicznego biblioteki oraz zwolnienia osób odpowiedzialnych. Z „drobnymi incydentami” może być jak w powiedzeniu „z małej chmury duży deszcz”, dlatego żadnego z nich nie należy ignorować lub traktować pobłażliwie.

W mojej codziennej pracy mam do czynienia bez przerwy z incydentami bezpieczeństwa u moich klientów. Ponieważ zarządy i prezesi tych spółek są świadomi odpowiedzialności, jaka na nich ciąży w związku z przetwarzaniem informacji chronionych, każdy „drobny” incydent przyjmują z ogromnym entuzjazmem i dbają o to, żeby został odpowiednio nagłośniony, a osoby odpowiedzialne poniosły stosowne kary. Wysłanie wiadomości e-mail do niewłaściwego klienta, skutkuje w takiej spółce przeprowadzeniem sprawdzenia doraźnego (w celu znalezienia przyczyny oraz zalecenia środków zaradczych), indywidualną rozmową, szkoleniem oraz testem wiedzy dla pracownika, który jest odpowiedzialny (czasami także naganą z wpisem do akt).

Pracownik zostaje pouczony, że kolejny błąd może skutkować naganą lub dyscyplinarnym zwolnieniem. Wszyscy pracownicy zostają poinformowani mailowo, że podobne sytuacje są niedopuszczalne i będą karane z całą surowością. Takie stanowisko władz spółki daje wszystkim wyraźny sygnał, że **sprawy bezpieczeństwa informacji traktujemy bardzo poważnie i jesteśmy w tych kwestiach bezkompromisowi.** W 99% przypadków incydent jest drobny, a jego konsekwencje nie mają żadnego wpływu na funkcjonowanie spółki, ale dzięki takiemu postępowaniu, wszyscy inni pracownicy dokładają większej staranności do dbania o bezpieczeństwo. Tak samo powinno być w bibliotekach. Reagowanie na **każdy, w szczególności „drobny” incydent** daje pracownikom wyraźny sygnał, że jest to sprawa ważna i nie można jej bagatelizować. W konsekwencji takiej postawy, pracownicy zaczynają przywiązywać większą wagę do drobnych czynności na danych chronionych i zmniejsza się liczba takich incydentów. Ludzie najlepiej uczą się na błędach.

A jak należy postępować przy wystąpieniu incydentu? Jeżeli został powołany ABI, ma obowiązek przeprowadzić sprawdzenie doraźne, które będzie miało na celu ustalenie przyczyny, osób odpowiedzialnych, konsekwencji (np. czy zostały wykradzione dane osobowe) i działań zaradczych. Po przeprowadzeniu sprawdzenia administrator bezpieczeństwa informacji przygotowuje sprawozdanie, które przekazuje do wiadomości dyrektorowi biblioteki. Jeżeli w bibliotece nie powołano ABI, zalecam dokładnie tę samą procedurę. Dyrektor lub wyznaczona przez niego osoba, powinni przeprowadzić postępowanie sprawdzające, w którym ustalą dlaczego doszło do naruszenia i jak zapobiec takim sytuacjom w przyszłości. Z przeprowadzonych czynności powinna zostać sporządzona notatka służbowa. Udokumentowanie działań jest istotne ze względu na późniejszy materiał dowodowy, dzięki któremu dyrekcja biblioteki wykaże, że w przypadku naruszenia bezpieczeństwa informacji stosuje odpowiednie działania zaradcze. Sprawdzenie powinno służyć nie tylko ustaleniu przyczyny i wskazaniu osób odpowiedzialnych, ale także oszacowaniu ryzyka naruszenia prywatności osób, których dane biblioteka przetwarza. Powinno także zawierać zalecenia naprawcze. Jeżeli sprawdzenie wykaże, że doszło do wycieku danych, które mogą zostać wykorzystane do naruszenia prywatności lub kradzieży tożsamości czytelników, biblioteka jest zobowiązana do powiadomienia tych osób o zaistniałej sytuacji, podjętych przez nią działaniach oraz zaleceniach dla nich (np. za-

strzeżenie i wymiana dowodu, zmiana hasła). Jest to rzecz, którą każdy administrator danych robi bardzo niechętnie, ze względu na utratę własnego wizerunku, jednak należy stawiać bezpieczeństwo osób, których dane są przetwarzane przez bibliotekę na pierwszym miejscu. Bezwzględny obowiązek informowania zarówno osób, których dane dotyczą, jak i organu nadzorującego (GIO-DO) o incydentach i podjętych działaniach wynika z przyjętego w kwietniu 2016 r. przez Parlament Europejski ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych. Biblioteki mają czas do końca kwietnia 2018 r., aby dostosować się do nowych przepisów. W mojej ocenie są to bardzo pozytywne zmiany i nie powinny budzić obaw dyrektorów bibliotek. Nie jest to narzędzie służące zwiększeniu kontroli i kar związanych z bezpieczeństwem informacji, a mające na celu lepsze dbanie o prawa oso-

by, której dane dotyczą, zapobieganie kradzieżom tożsamości oraz planowanie działań prewencyjnych przez organ nadzoru, na podstawie informacji o tym, jakie incydenty bezpieczeństwa mają miejsce najczęściej.

Na jednym ze szkoleń padło pytanie, jak dyrektor dowie się o tym, że zostało naruszone bezpieczeństwo teleinformatyczne, np. ktoś włamał się do sieci. Prawda jest taka, że nie dowie się, dopóki ten kto się włamał nie dokona „zniszczeń” w infrastrukturze teleinformatycznej lub nie ujawni/sprzeda wykradzionych danych. Dlatego nie można liczyć na to, że będzie się reagować na problemy po ich wystąpieniu. Najważniejsze są działania prewencyjne, które mają na celu ochronę przed naruszeniem bezpieczeństwa.

SYLWIA CZUB-KIEŁCZEWSKA

POSTAKTUALIA

Dobry czas dla zawodowego ruchu zrzeszeniowego skończył się pół wieku temu. Dzisiaj sukcesy odnoszą jedynie te stowarzyszenia, które opływają w nadmiar gotówki oraz dysponują pieniądzo-dającym zapleczem. Pozostałe walczą z codziennością, jak pies z własnym ogonem, ale usiłują wspierać swoje profesje, które inaczej wylądowałyby na śmietniku.

Nic zatem dziwnego, że i korporacje bibliotekarskie nie kwitną. Szczerze mówiąc – poza amerykańską organizacją ALA, która od 1876 r. konsekwentnie i mądrze pracuje na autorytet – inne mają wyraźnie pod górkę. Próby alternatywne, jak brytyjskie zespolenie instytutowo-stowarzyszeniowe CILIP, nie przyniosły triumfu, bo sytuacja jest, jaka jest. Wszędzie. Trzeba zatem robić to, co jest **konkretnie** możliwe.

Tylko w takim ujęciu można ocenić, oraz mniej lub bardziej docenić, funkcjonowanie naszego już stu-letniego SBP/ZBP, jak też o dziesięć lat młodszej federacji globalnej IFLA. Kto zaś oczekuje cudów, ten niech uda się do wróżki Fejrycji, chociaż rzeczywistym cudem będzie tam wyłącznie cennik (285 EUR/0,5 h).

Otóż IFLA, zespalać i promując profesję na zewnątrz oraz pobudzając zawodowe myślenie, lepiej niż mogłaby, robi to, co akurat powinna. Mimo że nie jest firmą na miarę zrzeszeń piłkarskich, przed którymi klękają moiżni tego świata. Osobiście wolałbym wprawdzie, żeby nie zapominała o Europie Wschodniej, jak ma w zwyczaju, ale może kongres we Wrocławiu osłabi to zastrzeżenie.

Za jej duży plus dodatni uważam podżeganie do namysłu nad przyszłością bibliotek w skali globalnej, którym przeciw wielu wroży zagładę, a szczególnie: nieśmiały link do koncepcji **blockchain**, będącej syndromem całkowitego umaszynowienia bibliotekarstwa. Plus ujemny natomiast jest taki, że z nadmiernym entuzjazmem utożsamia biblioteki **tylko** z informacją. Jak w bibliotecznej czytelnicy jem sobie śledzia w śmietanie, to czy jest proces informacyjny?

Kongres IFLA we Wrocławiu, o którym prasa oraz media napiszą dwa razy *kursywą*, mało kogo zapewne wzruszy, tak jak i nam wiszą międzynarodowe spędy psychoekologów lub filokanidów. No bo tak to jest. Ale można z tego skorzystać, zwracając uwagę użytkownikom **w swojej bibliotece**, że oto ten zawód kogoś na świecie interesuje i nie zamierza przedwcześnie umierać. Tylko tyle i aż tyle: w sposób najprostszy, natomiast **rozumny**.

Jeśli z takiej wiadomości ucieszy się tu i owdzie po 36 osób, to – razy liczba bibliotek – ślad z tego może być pożyteczny. Nie zaszkodziłoby ewentualnie spróbować.

JACEK WOJCIECHOWSKI

Krystyna Miroszewska

20.07.1924 – 10.03.2015

Dnia 17 marca 2015 r. pożegnaliśmy na Cmentarzu Salwatorskim w Krakowie Krystynę Miroszewską, długoletniego pracownika Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Krystyna Miroszewska urodziła się 20 lipca 1924 r. w Tarnowie, w rodzinie inteligenckiej. Ojciec Jan Miroszewski był prawnikiem, matka Maria ze Stylińskich zajmowała się domem i dwójką dzieci. Rodzina pod koniec lat 20. ubiegłego wieku przeniosła się do Krakowa. Tu w latach 1930-1936 Pani Krystyna ukończyła szkołę powszechną, a następnie w latach 1936-1939 gimnazjum ogólnokształcące. Po wybuchu wojny nie mogła oficjalnie kontynuować dalszej nauki. Przez całą okupację uczyła się jednak na tajnych kompletach i udzielała korepetycji. W latach 1940-1943 była też uczennicą Instytutu Sztuk Plastycznych w Krakowie. Aby uniknąć wywózki na roboty do Niemiec w latach 1943-1944 pracowała jako robotnica w fabryce oraz w magazynie sklepowym. W wyniku ciężkich warunków pracy nabawiła się – jak się później okazało – gruźlicy. Ostatni rok wojny spędziła w Warszawie, gdzie mieszkał Jej ojciec, uczestnik Powstania Warszawskiego. Po wyzwoleniu i powrocie do Krakowa, 19 lipca 1945 r. złożyła egzamin dojrzałości i w tym samym roku rozpoczęła studia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu, w Sekcji Filologii Polskiej. Z powodu nasilenia się choroby w następnym roku zmuszona była przerwać studia i poddać się leczeniu. Studia ukończyła dopiero w 1952 r., uzyskując dyplom I stopnia.

W latach 1952-1955 wykonywała prace zleczone dla Instytutu Filozofii i Socjologii PAN przy

opracowaniu *Bibliografii filozofii polskiej 1750-1830* (Warszawa PWN 1955). W Bibliotece Głównej AGH rozpoczęła pracę w 1955 r., wykonując początkowo rozmaite prace zleczone. 1 października 1957 r. otrzymała stały etat i została zatrudniona na stanowisku bibliotekarza w Oddziale Opracowania Zbiorów. Zajmowała się opracowaniem rzeczowego ksiązek oraz tworzeniem katalogu rzeczowego w oparciu o Uniwersalną Klasyfikację Dziesiątą.

21 grudnia 1962 r. uzyskała tytuł mgr filologii polskiej UJ. W 1963 r. wyszła za mąż (nie zmieniając swojego nazwiska) za profesora UJ Jana Natansonę Leskiego. Oboje mieli wspólną pasję: kochali Tatry i kiedy to tylko było możliwe wędrowali po tatrzańskich szlakach, mimo zaawansowanego wieku profesora.

1 października 1972 r. została kierownikiem nowo utworzonego Oddziału Klasyfikacji Rzeczowej, którym kierowała aż do przejścia na emeryturę. Była cenionym specjalistą z zakresu teorii i wykorzystania języków informacyjno-wyszukiwawczych, zwłaszcza UKD. W latach 1965-1969 brała aktywny udział w pracach CIINTE jako członek Stałego Zespołu Konsultacyjnego Klasyfikatorów (nowelizacja działów UKD w zakresie górnictwa i metalurgii).

W 1974 r. uzyskała kwalifikacje bibliotekarza dyplomowanego, awansując równocześnie na stanowisko kustosa dyplomowanego, a następnie w 1980 r. na stanowisko starszego kustosa dyplomowanego.

Przywiązywała ogromną wagę do doskonalenia zawodowego własnego i współpracowników.

Wiele uwagi poświęcała młodym pracownikom Oddziału Klasyfikacji Rzeczowej. Starła się nie tylko ukształtować ich zawodowo, ale nawiązać z nimi bliższą więź, wykazując przy tym wiele taktu, serdeczności i poczucia humoru. Posiadając rozległą wiedzę z zakresu UKD, potrafiła ją przedstawić w sposób jasny i zrozumiały, dzieląc się swym doświadczeniem z bibliotekarzami Biblioteki Głównej AGH oraz innych bibliotek krakowskich podczas licznych kursów i szkoleń. Na przełomie lat 70. i 80. XX w. prowadziła zajęcia z opracowania rzeczowego ze studentami bibliotekoznawstwa UJ. Kształciła również studentów bibliotekoznawstwa z innych ośrodków akademickich w kraju podczas tzw. praktyk wakacyjnych.

Była autorką publikacji: *Klasyfikacja rzeczowa w zastosowaniu do zagadnień kształcenia* (Technologia Kształcenia w Wyższych Szkołach Technicznych 1973 R. 1, z. 4, s. 55-70), *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna. Zarys historii, struktury i kierunków rozwoju* (Kraków 1974) oraz współautorką *Bibliografii publikacji pracowników Akademii Górniczo-Hutniczej z lat 1959-1967* (Kraków 1969).

1 października 1984 r. przeszła na emeryturę. Pracowała jednak nadal na pół etatu w Oddziale Opracowania Rzeczowego. Odeszła z pracy 30 marca 1992 r.

Za swoją pełną inwencji i zaangażowania pracę w 1980 r. została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi oraz wielokrotnie wyróżniona Nagrodą Rek-

tora AGH (m.in. za działalność dydaktyczną oraz prace naukowo-badawcze).

Pani Krystyna Miroszewska przez całe swoje życie była „niezmordowaną” turystką. Oprócz wspomnianych już wędrowek po Tatrach, zawsze, kiedy tylko czas jej na to pozwalał, a pogoda sprzyjała, przemierzała kilometry ścieżek i dróg w podkrakowskich dolinkach i okolicznych wsiach. Wielką jej miłością była również muzyka klasyczna. Często jej słuchała w pracy, nastawiając cichutko radio. Uczestniczyła we wszystkich ważniejszych krakowskich wydarzeniach muzycznych. Była wielbicielką festiwalu „Muzyka w Starym Krakowie”.

Pani Krystyna, po przejściu na emeryturę nadal utrzymywała serdeczny kontakt ze swymi dawnymi współpracownikami: telefonowała, zawsze pamiętała o imieninach, życzeniach świątecznych, interesowała się pracą Oddziału.

Olbrzymim dramatem ostatnich lat życia pani Krystyny była niemal całkowita utrata wzroku. Z tego powodu zdana była wyłącznie na pomoc i opiekę bardzo jej życzliwych i serdecznych sąsiadów, gdyż w Krakowie nie miała bliższej rodziny. Krystyna Miroszewska zmarła w Krakowie 10 marca 2015 r., w wieku 91 lat.

MAŁGORZATA DUDZIAK-KOWALSKA
Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków
Biblioteka Główna

Już wkrótce w sprzedaży nowa publikacja
z serii „Nauka - Dydaktyka - Praktyka”

Nauka o informacji

Redaktor: Wiesław Babik

Publikacja przedstawia panoramę obecnego stanu nauki o informacji (informacji naukowej, informatologii) w Polsce i jej perspektywny potencjał. Jest to kompendium uaktualnionej wiedzy o informacji i o nauce o informacji.

Monografia jest uzupełnieniem wydanej przez Wydawnictwo SBP publikacji „Bibliotekarstwo” pod red. A. Tokarskiej.

Stron 712, cena 99,00 zł

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep; sprzedaz@sbp.pl>)

Z ŻYCIA SBP

■ RELACJA ZE ŚWIATOWEGO KONGRESU IFLA W COLUMBUS, OHIO

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego Zarząd Okręgu Mazowieckiego SBP oraz Koło SBP przy Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego zorganizowali 15 listopada 2016 r. spotkanie z cyklu „Dokąd zmierzają biblioteki”? pod tytułem „Od Columbus do Wrocławia. Światowy Kongres IFLA w USA. Connection. Collaboration. Community”. W spotkaniu wzięli udział: Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca SBP, Katarzyna Ślaska, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej, Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, przewodnicząca Zarządu Okręgu Mazowieckiego SBP, Grażyna Federowicz, kierownik Zakładu Katalogowania Dziedziny Biblioteki Narodowej, członek Sekcji Bibliograficznej IFLA. W trakcie spotkania zrelacjonowano najważniejsze wydarzenia Kongresu IFLA w Columbus, Ohio oraz poinformowano o przygotowaniach do Światowego Kongresu IFLA w 2017 r. we Wrocławiu.

■ V SALON BIBLIOTEK NA XXV TARGACH KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ W WARSZAWIE

V Salon Bibliotek zorganizowany przez SBP w ramach XXV Targów Książki Historycznej odbył się w dniach 24-27 listopada 2016 r. w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim w Warszawie. W ramach Salonu 25 listopada 2016 r. przygotowano seminarium z cyklu „Czytanie łączy pokolenia” pt. „Historia w bibliotece: gromadzenie źródeł do badań, miejsce spotkań niezwykłych ludzi”. Celem seminarium było pokazanie przykładów dokumentowania i popularyzacji tematyki historycznej w środowisku małych, średnich i dużych bibliotek. Tematem wiodącym była bibliografia regionalna tworzona przez biblioteki oraz inne

formy – tradycyjne i cyfrowe – gromadzenia i udostępniania źródeł do historii regionu. Prelegentami byli: Joanna Jaszek-Bielecka, kierownik Działu Varsavianów Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, która mówiła o Varsavianach w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego, Mirosława Majewska, dyrektor Biblioteki Publicznej im. Zygmunta Jana Rumla w Dzielnicy Praga Południe m.st. Warszawy – o bibliotece w obchodach 100. rocznicy przyłączenia Grochowa, Saskiej Kępy i Goławia do Warszawy”, Anna Skubisz-Szymanowska, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Józefa A. i Andrzeja S. Załuskich w Radomiu – o Miejskiej Bibliotece Publicznej w Radomiu jako o ośrodku dokumentowania i popularyzowania historii lokalnej, a panel dyskusyjny „Biblioteki – instytucje pamięci historii lokalnej” poprowadziła Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, wiceprzewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. 25 listopada 2016 r. odbyło się spotkanie z Grażyną Małkowską, autorką książki *W moim domu gdzieś na Pradze mieszka sobie krasnoludek*. Natomiast na 26 listopada 2016 r. przygotowano „Interaktywne spotkania z książką”. Inscenizacja teatralna dla dzieci przez aktorów z Teatru Królewskiego w Wilanowie, zachęcająca do czytania, przybliżyła świat książki i magię teatru. Było to czytanie polskich baśni i legend, połączone z mini quizem dla najmłodszych. Na stoisku nr 45 SBP dostępny był także *Katalog publikacji historycznych bibliotek*, wydany przez Wydawnictwo SBP. Ponadto SBP oraz Porozumienie Wydawców Książki Historycznej po raz czwarty zorganizowali konkurs dla bibliotek popularyzujących książkę i wiedzę historyczną pt. „Historyczne wędrówki z biblioteką”. Warunkiem uczestnictwa w konkursie było przesłanie dokumentacji z realizacji akcji w postaci elektronicznej do Biura ZG SBP.

■ OPRACOWANIE CYFROWE ARTYKUŁÓW Z CZASOPISM NAUKOWYCH SBP

SBP rozpoczęło realizację zadania dotyczącego udostępnienia w postaci PDF artykułów z czasopism „Przegląd Biblioteczny” oraz „Zagadnienia Informacji Naukowej”, a także konserwacji najstarszych roczników obu tytułów. Po wyodrębnieniu cyfrowym kolekcja 2050 artykułów z obu czasopism zostanie umieszczona w Bibliologicznej Bibliotece Cyfrowej UW oraz zarchiwizowana i udostępniona w Archiwum Cyfrowym SBP. Najstarsze zeszyty czasopism (wydane do 1985 r.) przejdą proces konserwacji w Bibliotece Narodowej. Zadanie, które zakończy się w maju 2017 r. dofinansowane zostało ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

■ STRONA ŚWIATOWEGO KONGRESU IFLA 2017 WE WROCŁAWIU I INFORMACJA DLA WOLONTARIUSZY

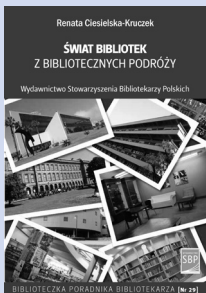
SBP uruchomiło nabór wolontariuszy do pomocy organizacyjnej podczas Światowego Kongresu IFLA 2017 we Wrocławiu. Wolontariuszem może zostać każda osoba, niezależnie od wieku, znająca język angielski oraz inne języki obce: pracownicy bibliotek, studenci bibliotekoznawstwa i innych kierunków, emeryci, inne osoby zainteresowane wolontariatem. Wolontariuszami mogą zostać także cudzoziemcy mieszkający w Polsce lub za granicą. Więcej informacji na stronie: sbp.pl/ifla2017. Nowa strona SBP jest poświęcona przygotowaniom do Światowego Kongresu IFLA 2017 we Wrocławiu. Na stronie znajdują się informacje o udziale w Kongresie w formie wolontariatu, o możliwościach dofinansowania udziału w Kongresie polskich bibliotekarzy, o formach promocji polskiego bibliotekarstwa na Kongresie IFLA we Wrocławiu oraz wiele innych informacji, które nie znajdują się na oficjalnej stronie IFLA poświęconej Kongresowi we Wrocławiu 2017.ifla.org.

MARZENA PRZYBYSZ

Informacje dotyczące działalności Stowarzyszenia dostępne są także na <http://www.sbp.pl/sbp/dzialalnosc>

Już wkrótce w sprzedaży nowa publikacja z serii „Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza”

Renata Ciesielska-Kruczek **ŚWIAT BIBLIOTEK Z bibliotecznych podróży**

Stron 156, cena 38,00 zł

Autorka publikacji zachęca wszystkich czytelników, naukowców, bibliotekarzy, zapalonych globtroterów, aby na swoich szlakach podróży odnajdywali biblioteki, bowiem *Biblioteki przechowują energię, która podsyca wyobraźnię. Otwierają okna na świat, inspirują nas do odkrywania i zdobywania, przyczyniają się też do poprawiania naszej jakości życia. Biblioteki zmieniają życie na lepsze.* Dzięki tej książce zainteresowani poznają dzieje kilkunastu bibliotek z całego świata i znajdujące się w nich wyjątkowe kolekcje starych druków, wydań bibliofilskich, zbiorów specjalnych. Zamieszczone zdjęcia są dopełnieniem opisów architektury budynków bibliotecznych, aranżacji wnętrz i wyposażenia, a charakterystykę działalności i oferowanych usług uzupełniają biblioteczne ciekawostki.

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep>; sprzedaz@sbp.pl)

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

Rada Redakcyjna:

Jadwiga KONIECZNA (przewodnicząca),
Helena BEDNARSKA, Sylwia BŁASZCZYK,
Stanisław CZAJKA, Andrzej DĄBROWSKI,
Małgorzata JEZIERSKA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelna:

Elżbieta STEFAŃCZYK
(tel. 600-433-877; e-mail: e.stefanczyk@sbp.pl,
e.stefanczyk@onet.pl)

Zastępca redaktora naczelnego:

Barbara BUDYŃSKA
(tel. 507-622-572; e-mail: b.budynska@sbp.pl)

Sekretarz redakcji:

Marzena PRZYBYSZ
(tel. 697-790-802; e-mail: m.przybysz@sbp.pl)

Redaktor techniczny:

Elżbieta MATUSIAK

Opracowanie graficzne i łamanie:

Robert LIS

Tłum. na jęz. angielski:

Małgorzata WALESZKO

Projekt graficzny:

Tomasz KASPERCZYK

Honoraria autorskie:

Małgorzata HOŁODOWICZ
(tel. 22 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl)

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania
redakcyjnego i skracania tekstów.

Wydawnictwo Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich

00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
www.sbp.pl

Marta LACH – Z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wy-
dawnictw tel. 22 827 08 47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – Doradca ds. wydawniczych
tel. 22 827-52-96, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A.
46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c.,
Kozierki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki

Nakład: 1250 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie i w bez-
pośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Koszt prenumeraty
w 2017 r. to **180 zł**. Zamówienia na czasopismo można składać
w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma:

- za pośrednictwem e-sklepu SBP, pod adresem www.sbp.pl/prenumerata,
- telefonicznie pod numerem (22) 825 50 24 oraz (22) 608 28 26,
- faxem pod numerem (22) 825 50 24,
- e-mailem na adres: sprzedaz@sbp.pl,
- listownie na adres: Dział Sprzedaży SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa.

Czasopismo dostępne jest także w wersji elektronicz-
nej w serwisie IBUK oraz IBUK Libra <http://www.ibuk.pl/fizyka/151684/bibliotekarz.html>

Przy zamówieniu większej liczby egzemplarzy
proponujemy następujące rabaty:

- 2-6 egzemplarzy – 20%,
- 7-9 egz. – 25%,
- 10 i więcej egz. – 30%.

„Bibliotekarz” za lata 1991-2012 jest dostępny online w Archi-
wum Cyfrowym SBP (www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe) oraz w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej
(<http://kpsc.umk.pl/dlibra/publicat-ion?id=17777>).

Numery archiwalne (od 2010 roku) do nabycia pod adre-
sem: www.sbp.pl/sklep/bibliotekarz

Numery archiwalne (do 2012 roku) dostępne są bezpłatnie
w Archiwum Cyfrowym SBP: www.sbp.pl/archiwumcyfrowe

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Biblioteka-
rzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów w plikach w programie Word w for-
matach DOC lub RTF (odstęp 1,5 między wierszami), wy-
kresy i tabele w programie Excel, a zdjęcia w formacie
JPG w rozdzielczości 300 dpi na adres Wydawnictwa SBP
(wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora
naczelnego na adres: e.stefanczyk@sbp.pl. Teksty
i fotografie powinny być podpisane.
2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych nie-
zbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowa-
dzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego.
W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:
 - datę i miejsce urodzenia,
 - imiona ojca i matki,
 - adres domowy,
 - telefon kontaktowy, e-mail,
 - PESEL,
 - NIP,
 - nazwę i adres właściwy dla autora ze względu na
miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,
 - numer konta osobistego w banku w celu przekaza-
nia honorarium.
3. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełnio-
na funkcja do umieszczenia w notce o autorze.
4. Oświadczenie Autora o wyrażeniu zgody na bezpłatne
publikowanie danego tekstu w internecie w związku
z digitalizacją „Bibliotekarza”.